

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
FİNANS BİLİM DALI

**SAĞLIK SEKTÖRÜNDE FİNANSAL TABLOLAR
ANALİZİ**

Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan:

Nazmiye KARABAYIR

İstanbul, 2016

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
FİNANS BİLİM DALI

**SAĞLIK SEKTÖRÜNDE FİNANSAL TABLOLAR
ANALİZİ**

Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan:

Nazmiye KARABAYIR

Öğrenci No:

120714097

Danışman:

Prof. Dr. Turgut ÖZKAN

İstanbul, 2016

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “**Sağlık Sektöründe Finansal Tablolar Analizi**” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmamın içinde kullandıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım. 05/11/2016

Nazmiye KARABAYIR

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

05.11.2016

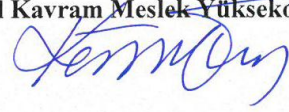
Enstitümüz *İşletme Yönetimi* Anabilim Dalı *Finans* Programı Yüksek lisans öğrencilerinden 120714097 numaralı *Nazmiye KARABAYIR*' ın "*Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim – Öğretim Yönetmeliği*"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği "*Sağlık Sektöründe Finansal Tablolar Analizi*" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 18.10.2016 tarih ve 2016/40 sayılı toplantısında seçilen ve Taksim Yerleşkesinde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin (c) bendi gereğince (60) dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında ~~oyçokluğu/oybirliği~~ ile ~~Kabul/Red veya Düzeltme~~ kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 4 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN
Prof. Dr. Turgut ÖZKAN
(Beykent Üniversitesi)

ÜYE
Doç. Dr. Kamil USLU
(İstanbul Kavram Meslek Yüksekokulu)

ÜYE
Yrd. Doç. Dr. Talat FİRLAR
(Beykent Üniversitesi)

Adı ve Soyadı : Nazmiye KARABAYIR
Danışmanı : Prof. Dr. Turgut ÖZKAN
Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans Tezi, 2016
Alanı : Finans
Anahtar Kelimeler : Mali Tablolar, Bilanço, Gelir Tablosu, Analiz, Enflasyon

ÖZ

SAĞLIK SEKTÖRÜNDE FİNANSAL TABLolar ANALİZİ

Sağlık sektörü günümüzün en çok gelişen ve en çok ihtiyaç duyulan sektörlerinden biridir. Ülkemizde ortalama yaşam süresinin ve dolayısıyla yaşlı nüfusun giderek artması, gelişen dünyanın bir sonucu olarak kronik hastalıkların görülme sıklığının çoğalması gibi nedenler, insanların yaşam kalitesindeki beklenti ve ihtiyaçları da aynı oranda yükseltmektedir.

Ele alacağımız alan hastane işletmeciliği olup, sektörde yaşanan sorunlara, sektörün güçlü ve zayıf yönleri ile karşılaştığı sorunlara değinmiş olacağız.

Çalışmada hastane işletmeciliği ile ilgili özel sektöre ait iki şirket ele alınarak yedi yıllık dönemine ilişkin faaliyet sonuçları irdelenmiştir.

Çalışmanın amacı, sağlık sektörüne ait iki firmanın finansal tabloları karşılaştırılarak sektör hakkında bilgi sahibi olmak, geçmişten günümüze nasıl bir yol izlediğini analiz teknikleri aracılığıyla tespit ederek, geleceğe yönelik tahminlerde bulunmaktır.

Name and Surname : Nazmiye KARABAYIR
Supervisor : Prof. Dr. Turgut ÖZKAN
Degree and Date : Master, 2016
Major : Finance
Economics Key Words : Financial Statement, Balance Sheet, Income Statement, Analysis, Inflation

ABSTRACT

ANALYSIS OF FINANCIAL STATEMENTS IN HEALTH SECTOR

Health Industry is among today's most evolving and most needed industries. The life quality expectancy and people's needs are increasing parallel to the increases of life expectancy, percentage of the elderly population and chronic disease frequency due to fast industrial development.

We will evaluate the hospital management system in general and address the problems of health industry, as well as strong and weak areas of it.

Our work examines two private companies and their operational results a period of seven years.

Our work's purpose is to compare the financial statements of these two companies and establish a view about the industry, to make a technical analysis of their path and hence to provide predictions for the future.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖZ.....	i
ABSTRACT.....	ii
TABLolar LİSTESİ	v
KISALTMALAR	vi
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM FİNANSAL TABLOLAR ANALİZİ

1.1.FİNANSAL TABLOLARIN NİTELİKLERİ.....	4
1.1.1.Anlaşılabilirlik	4
1.1.2.Güvenirlilik	4
1.1.3.Özün Önceliği	5
1.1.4.Tarafsızlık	5
1.1.5.İhtiyatlılık	5
1.1.6.Tam Açıklama	5
1.1.7.Gerçeği Yansıtması	6
1.1.8.İhtiyaca Uygunluk	6
1.1.9.Önemlilik	6
1.1.10.Karşılaştırılabilirlik.....	7
1.1.11.Tutarlılık	7
1.2. FİNANSAL ANALİZ TÜRLERİ	7
1.2.1. İçerik Açısından Finansal Analiz Türleri	8
1.2.1.1.Statik Analiz	8
1.2.1.2.Dinamik Analiz	8
1.2.2. Analizi Yapan Kişi Açısından Finansal Analiz Türleri.....	8
1.2.2.1.İç Analiz	8
1.2.2.2.Dış Analiz	8
1.2.3. Yapılma Amacı Açısından Finansal Analiz Türleri	9
1.3.FİNANSAL ANALİZ YÖNTEMLERİ	9

İKİNCİ BÖLÜM SAĞLIK SEKTÖRÜNE BAKIŞ VE SAĞLIK SEKTÖRÜNDE FİNANSAL ANALİZ

2.1.SAĞLIK SEKTÖRÜNÜN DÜNYADAKİ GELİŞİMİ	10
2.2. SAĞLIK SEKTÖRÜNÜN TÜRKİYE’DEKİ GELİŞİMİ.....	15
2.3. SAĞLIK SEKTÖRÜNDE FİNANSAL ANALİZ	19

2.3.1.TREND (EĞİLİM) YÜZDELERİ METODU İLE ANALİZ	19
2.3.2. Yatay Analiz (Karşılaştırmalı Tablolar Analizi)	34
2.3.3. Dikey Analiz (Yüzde Metodu ile Analiz)	43
2.3.4.ORAN ANALİZİ (Rasyo Analizi).....	50
2.3.4.1.Likidite Durumunun Analizinde Kullanılan Oranlar	51
2.3.4.1.1.Cari Oran	52
2.3.4.1.2.Likidite Oranı	53
2.3.4.1.3 Nakit Oran (Nakit Yaratma Gücünü Ölçmede Kullanılan Oranlar	54
2.3.4.2.Faaliyet Oranları (Varlıkların ve Kaynakların Kullanımı ile İlgili Oranlar Devir Hızları-Finansal Verimlilik Oranları)	57
2.3.4.2.1.Alacak Devir Hızı Oranı	57
2.3.4.2.2 Dönen Varlıklar Devir Hızı Oranı (Çalışma Sermayesi Devir Hızı)	58
2.3.4.2.3 Duran Varlıklar Devir Hızı Oranı	59
2.3.4.2.4. Aktif Devir Hızı Oranı	59
2.3.4.2.5. Öz Kaynak Devir Hızı Oranı	60
2.3.4.3.Karlılık Oranları	61
2.3.4.3.1.Öz Kaynak Üzerinden Karlılık Oranları.....	62
2.3.4.3.2.Satışlar Üzerinden Karlılık Oranları.....	63
2.3.4.3.2.1.Brüt Satış Karı Oranı	63
2.3.4.3.2.2. Faaliyet Karı Oranı	64
2.3.4.3.2.3.Olağan Kar Oranı	64
2.3.4.3.2.4.Dönem Net Karı Oranı.....	64
2.3.4.3.3.Varlıklar Üzerinden Karlılık Oranı	65
2.3.4.3.3.1.Aktif Karlılık Oranı	65
2.3.4.4.Mali Yapı (Finansal Yapı-Sermaye Yapısı) Oranları.....	66
2.3.4.4.1.Yabancı Kaynak Oranı (Kaldıraç Oranı)	67
2.3.4.4.2.Öz Kaynak Oranı	68
2.3.4.4.3 Duran Varlıklar / Öz Kaynaklar	69
2.3.4.4.4.Ticari Borçlar Devir Hızı Oranı	70
SONUÇ	72
KAYNAKÇA	74

TABLolar LİSTESİ

Sayfa No

Tablo 1. Milton Terris Sınıflandırması (Ülkelerin Sağlık Sistemleri)	12
Tablo 2. Bülent Kılıç ve Çiğdem Bumin Sınıflandırması (Dünyadaki Sağlık Sistemlerinin Sınıflandırılması)	13
Tablo 3. Sargutan Sınıflandırmasına Göre Ülkelerin Sağlık Sistemi	14
Tablo 4. IMF Verilerine Göre Ülkelerin GSYİH (PPP) Sıralaması	16
Tablo 5. Türkiye’de Sağlık Harcamaları 2013-2014	17
Tablo 6. Türkiye’de hekim sayısı, hasta başına düşen hekim sayısı ve hasta müracaat sayısı 2009-2014	18
Tablo 7. Lokman Hekim A.Ş Bilanço Trend Analizi	20
Tablo 8. X SAĞLIK A.Ş BİLANÇO TREND ANALİZİ	21
Tablo 9. LOKMAN HEKİM A.Ş BİLANÇO	22
Tablo 10. LOKMAN HEKİM A.Ş GELİR TABLOSU	24
Tablo 11. X SAĞLIK A.Ş BİLANÇO	24
Tablo 12. X SAĞLIK A.Ş GELİR TABLOSU.....	26
Tablo 13. LOKMAN HEKİM A.Ş GELİR TABLOSU TREND ANALİZİ	31
Tablo 14. X SAĞLIK A.Ş GELİR TABLOSU TREND ANALİZİ	32
Tablo 15. LOKMAN HEKİM A.Ş BİLANÇO YATAY ANALİZİ	35
Tablo 16. LOKMAN HEKİM A.Ş GELİR TABLOSU YATAY ANALİZİ	36
Tablo 17. X SAĞLIK A.Ş BİLANÇO YATAY ANALİZİ	37
Tablo 18. X SAĞLIK A.Ş GELİR TABLOSU YATAY ANALİZİ	38
Tablo 19. LOKMAN HEKİM A.Ş BİLANÇO DİKEY ANALİZİ	44
Tablo 20. X SAĞLIK A.Ş BİLANÇO DİKEY ANALİZİ	46
Tablo 21. Lokman Hekim A.Ş Likidite Oranlarının Analizi	55
Tablo 22. X Sağlık A.Ş Likidite Oranlarının Analizi	55
Tablo 23. Lokman Hekim A.Ş Faaliyet Oranlarının Analizi	57
Tablo 24. X Sağlık A.Ş Faaliyet Oranlarının Analizi	57
Tablo 25. Lokman Hekim A.Ş Karlılık Oranlarının Analizi	62
Tablo 26. X Sağlık A.Ş Karlılık Oranlarının Analizi	62
Tablo 27. Lokman Hekim A.Ş Finansal Yapı Oranlarının Analizi.....	66
Tablo 28. X Sağlık A.Ş Finansal Yapı Oranlarının Analizi	67

KISALTMALAR

a.g.k	: Adı Geçen Kitap
GSYH	: Gayri Safi Yurt İçi Hasıla
PPP	: Satın alma Gücü Paritesi
Yased	: Uluslar Arası Yatırımcılar Derneği

GİRİŞ

Bir ülkenin en önemli kaynağı insandır. Toplumunu oluşturan bireylerin en büyük zenginliği sağlığıdır. Bu nedenle sağlık sorunlarını belli düzeyde çözmüş olan ülkelerde genel olarak ekonomik, siyasal ve sosyal yapılarda sağlıklıdır. Sağlık sektörü günümüzün en çok gelişen ve en çok ihtiyaç duyulan sektörlerinden biridir. Ülkemizde ortalama yaşam süresinin ve dolayısıyla yaşlı nüfusun giderek artması, gelişen dünyanın bir sonucu olarak kronik hastalıkların görülme sıklığının çoğalması gibi nedenler, insanların yaşam kalitesindeki beklenti ve ihtiyaçlarını da aynı oranda yükseltmektedir.

Çalışmamızın ilk bölümünde finansal tablolar hazırlanırken hangi niteliklere sahip olması gerektiği, finansal analizin türleri, ve finansal analiz yöntemlerinin ne olduğu konusunda fikir sahibi olmak adına açıklamalar ve tanımlamalarla başladık.

İkinci bölümde giriş olarak k Dünya’da ve Türkiye’de sağlık sektörünün yapısını inceleyerek, sektörün yapısını irdelemeye çalıştık. Ülkelerin birbirleriyle kıyaslanması zor olmasından dolayı ülkeleri kendi sağlık sistemleri ile değerlendirerek bir yargıya varabilmek istedik.

Sağlık sektörünün yapısı, ülke nüfusu, kültürel gelişim, doğal kaynak, politik ve ekonomik sisteme bağlı olarak değişim göstermektedir.

Gelişmiş ülkelerin sağlık sistemlerinde hazine veya sosyal sigorta nüfusun tamamına hizmet vermektedir. Örnek olarak Fransa, Almanya, Japonya, İngiltere, Norveç ve İsveç gibi ülkeleri belirtebiliriz.

Orta gelirli ülkelerde hazineden devlet hizmeti ve özel sigorta vardır. Düşük gelir grubuna tedavi hizmeti hazineden, çalışanlar için sigorta vardır. Güney Afrika, Zimbabve, Kostarika, Türkiye, G.Kore gibi ülkeleri sayabiliriz.

Sağlık sektörünün geleceğinin irdelendiği raporlarda, önümüzdeki on yıl içerisinde sektörün değişikliklere sahne olacağı vurgulanmaktadır. Yapılan araştırmalar; farklılaşan nüfus yapısı, ortaya çıkan yeni hastalıklar, gelişen teknoloji, sağlık masraflarındaki büyük artış gibi faktörler nedeniyle, sağlık sektöründe faaliyet

gösteren firmaların iş stratejilerinde ciddi değişim yapmaları gerekliliğini ortaya koymaktadır.

İkinci bölümün gelişme kısmında sağlık sektöründe faaliyet gösteren borsaya kayıtlı bir şirketle, aynı faaliyet alanında başka bir şirketin finansal tablolarını analiz teknikleriyle analiz ederek elde etmiş olduğumuz sonuçları yorumladık.

Son iki yılda ülkemizin girmiş olduğu ekonomik durgunluktan dolayı sağlık sektöründe faaliyet gösteren bu iki şirketimizi olumsuz etkilediği, şirketlerin kamu hastaneleriyle ticari ilişkilerinden dolayı tahsilat sürelerinde sıkıntılar yaşadığını, bunun etkileşimi sonucu kredi tutarlarının yükselmeye başladığı, bununda maliyetleri ve karlılığı olumsuz etkilediğini analiz yöntemleriyle saptamaya çalıştık.

BİRİNCİ BÖLÜM

FİNANSAL TABLOLAR ANALİZİ

Analizin amacı yalnız işletmenin mali durumunu geçmiş mali başarısını (performansını) değerlendirmek değil; aynı zamanda geleceğe ışık tutmak, geleceğe ilişkin yapılacak tahminlere, hazırlanacak planlara, izlenecek politikalara katkıda bulunacak veri ve ipuçlarını sağlamaktır.¹

Finansal Analiz geniş anlamda, temel ve ek finansal tabloların analizini kapsarken dar anlamda, sadece temel finansal tablolar olarıktan da adlandırılan, bilanço ve gelir tablosu analizini kapsamaktadır. Ayrıca yapılan analizin amacına göre de analizin kapsamı farklılık gösterebilir. Örneğin, yatırım amaçlı finansal analiz ile kredi amaçlı finansal analizin karşılaştırılmasında olduğu gibi.²

Temel mali tabloların gerçeği yansıtması belirli kurullarla sağlanabilir. Bu kurullar da bilanço ve gelir tablosunun düzenlenmesinde bir çerçeve oluşturan muhasebe temel kavramları ve muhasebe ilkeleridir.

İşletme sahipleri koydukları sermayenin korunup korunmadığını ile yatırımlarının karlılığını; yöneticiler de işletmeyi çeşitli yönlerden hangi başarı noktasına getirdiklerini ve bundan sonrası için gelişmelerin nasıl olacağını görmek isterler. Kredi kurumları, satıcı ve müşteriler, potansiyel yatırımcılar, devlet ve kamu gibi işletme dışından olanlar da kendi çıkarlarının gerektirdiği noktalarda işletmeyi tüm ayrıntısıyla tanımak ihtiyacındadır. Bilanço ve gelir tablosu ise; işletmenin sadece o dönem için mali durumunu ve faaliyet sonuçlarını genel hatlarıyla gösterir; onlardan ayrıntıyı ve gelişmeyi görmek imkânsızdır. Bunun için mali tabloların analiz ve yoruma tabi tutulması gerekir. Mali tabloların analizi ve yorumu sonucunda muhasebe bilgileri varlık dağılımı ve varlıkların verimli kullanılıp kullanılmadığı, kaynak dağılımı ve kaynaklardan yararlanılma derecesi, kısa ve uzun vadeli borç ödeme gücü, ana faaliyet konusundaki ve dönemin karlılığı, kaynak karlılığı, hisse başına kazanç gibi işletmenin geçmişine, içinde bulunduğu döneme ve geleceğine ait

---

¹Öztin Akgüç, Mali Tablolar Analizi 15.Baskı,İstanbul 2013, s.1

² Mahmut Kargın, Muhasebe Verileri Olarak Finansal Oranlar ve İstatistiksel Özellikleri, Ankara 2010,s.21

pek çok sayıda ve konuda yeni bilgiler şekline dönüşmüş olur. İşte bu yeni bilgiler ilgili taraflarca çeşitli finansal kararlarda kullanılır.³

Mali tablolar analizi, bir işletmenin mali durumunu (varlıklarını, kaynaklarını), faaliyet sonuçlarını, mali performansını ve finansal yönden gelişmesini değerlendirmek, gelişme yönlerini saptamak ve o işletme ile ilgili geleceğe dönük tahminlerde bulunabilmek için, mali tablolarda yer alan kalemler arasındaki ilişkilerin ve bunların zaman içinde göstermiş oldukları eğilimlerin incelenmesidir.

İşletmenin mali analizini yapacak analist bilanço ve gelir tablosunun hangi varsayımlar altında hazırlandığını bilmelidir.⁴

1.1.FİNANSAL TABLOLARIN NİTELİKLERİ

Mali tabloların kullanım amaçlarına hizmet etmesi ve kullanıcılarına yarar sağlayabilmesi için bazı nitelikler taşıması gerekir. Bu nitelikler, genellikle anlaşılabilirlik, güvenilirlik, ihtiyaca uygunluk, tutarlılık ve karşılaştırılabilirlik olma başlıkları altında açıklanmaktadır.

1.1.1.Anlaşılabilirlik

Mali tablolarda sunulan bilgilerin anlaşılabilir olması, bu tabloların en önemli özelliği olmalıdır. Bu bağlamda mali tabloların karar almada yararlı ve önemli tüm bilgileri içermeleri, bölümlendirilmeleri ve içerdeki kalemlerin tanımlarını, değerlendirme ölçülerini açıklayan dipnotları önem taşır.

1.1.2.Güvenirlilik

Bilginin yararlı olabilmesi, sağlıklı kararlar alınabilmesi, nesnel değerlendirmeler yapılabilmesi ve geleceğe ilişkin planların hazırlanmasında

³S.Bektöre, F.Çömlekçi, H.Sözbilir Mali Tablolar Analizi Ankara Mart 2013, s.1-2

⁴A.Çabuk,İ.Lazol Mali Tablolar Analizi 13.Baskı Bursa 2013, s.1

kullanılabilmesi için güvenilir olması gerekir. Güvenirlilik, özün önceliği, tarafsızlık ve ihtiyatlılık (sakınganlık) özelliklerini ya da ilkelerini de içerir.

1.1.3.Özün Önceliği

Bir bilginin, gerçeği yansıtacak biçimde mali tablolarda yer alması için yalnız işlemin, olayın hukuki yapısına, hukuki niteliğine bakmak yeterli olmayıp; işlemin özüne, ekonomik niteliğine bakmak gerekir. Olaylar, işlemler, bilgiler, özleri ekonomik nitelikler göz önünde tutularak, mali tablolarda yer almalı, sunulmalıdır.

1.1.4.Tarafsızlık

Mali tabloların güvenilir olması için, tablolarda yer alan bilgilerin tarafsızlık, yansız olması, önceden belirlenmiş bir sonucu göstermek ya da yargıları değerlendirmeleri etkileme amacıyla, çarpıtılmış şu ya da bu yönde makyajlanmamış olmaları gerekir. Mali tablolarda bilgi kirliliği olamamalıdır.

1.1.5.İhtiyatlılık

Mali tablolarda yer alan ya da ilgilendirilen birçok olayın, işlemin sonucunda belirsizlik bulunur. Uğranılan ya da olası zararların tutarı, maddi duran varlıkların ömrü, şüpheli alacaklardan yapılacak tahsilat, maddi olmayan duran varlıkların gerçek değeri gibi birçok olay ya da işlemin sonucu yada tutarı belirsizlik taşır. İhtiyatlılık ilkesine uyularak, bu belirsizliklerin kaynağı ve boyutu hakkında mali tablolarda ya da dipnotlarda açıklamalar yapılarak tablolar düzenlenmelidir.

1.1.6.Tam Açıklama

Mali tabloların güvenilir olabilmesi için, işletmeye ilişkin para birimi ile ifade edilebilecek tüm bilgilerin, bu tablolarda, dipnotlar, açıklayıcı notlar dâhil, yer alması gerekir. İşletmeye ilişkin tüm gerekli bilgileri içermeyen mali tablolar, yanıltıcı olabilir.

1.1.7.Gerçeği Yansıtması

Mali tabloların, önyargılardan arındırılmış olarak, temsil ettiği işlem ve olayları gerçeğe uygun biçimde sunması gerekir. Özellikle varlıkların, borç ve yükümlülüklerin gerçek değerleri ile bilançoya yansıtılmaması öz kaynak-öz sermaye hesaplanmasında ve işletmenin mali durumunun değerlendirilmesinde yanlışlırlara yol açar.

1.1.8.İhtiyaca Uygunluk

Mali tablolar, işletmenin geçmiş performansını (başarısını) değerlendirme, geleceğe ilişkin planlar hazırlanmasına temel oluşturacak sağlıklı veriler elde etme, işletmeye ilişkin kararlar alma, politika oluşturmaya yardımcı olma gibi gereksinimleri karşılamak için hazırlanmışlarından, sağladıkları bilgilerin ihtiyaca uygun olması şarttır. Mali tablolar aynı zamanda bir yönetim aracıdır. Özellikle üst düzey yöneticiler, planlama, politika belirleme örgütlenme, denetim sonuçları değerlendirme ve düzeltici önlemleri zamanında alabilmek için mali tablolardan yararlanırlar.

1.1.9.Önemlilik

Önemlilik kavramı, bir hesap kaleminin veya olayın ya da bir işlemin ağırlık ve değerinin mali tablolara dayanılarak yapılacak değerlemeleri ve/veya alınacak kararları etkileyebilecek düzeyde olmasını ifade eder. Önemli hesap kalemlerinin, olaylar ve işlemlerin mali tablolarda yer alması gerekir.

Önemlilik kavramı, mali tabloların bölümlendirilmesini ve tablolarda yer alan kalemlerin değerlendirilmesini etkiler. Örneğin belli bir bedelin altında satın alınan demirbaşın gider yazılmasını ya da maddi duran varlık olarak aktifleştirilmesi; maddi duran varlık alımlarıyla ilgili bazı vergi ve giderlerin aktifleştirilmesi ya da dönem giderleri arasında gösterilmesine ilişkin seçim hakkı, önemlilik kavramının sonucudur.

1.1.10.Karşılaştırılabilirlik

İşletmenin mali durumunun ve performansının gösterdiği eğilimleri saptayabilmek için mali tabloların önceki dönemlerle karşılaştırılabilir olması gerekir. Ayrıca geçmiş dönem sonuçları, performansın, mali durumun değerlendirilmesinde bir ölçü oluşturur. Performansın değerlendirilmesinde aynı endüstri kolundaki işletmelerle özellikle benzer işletmelerle karşılaştırmalar yapılması da bir değerlendirme, bir yorum yöntemidir. Bu nedenle bir işletmenin mali tablolarının diğer işletmelerle de karşılaştırılabilir olması, istenen bir özellik, bir niteliktir. Bu amaca yönelik tek düzen hesap planları, muhasebe standartları, yeknesak muhasebe kural ve uygulamaları önem taşır.

1.1.11.Tutarlılık

Mali tabloların karşılaştırılabilir olabilmesi için tutarlılık önemli kural ya da ilkedir. İşletmelerin mali durumunun, faaliyet sonuçlarının, performansının ve bunların değerlendirilmelerinin karşılaştırılabilir olması, bu kavramın ya da ilkenin sonucu ya da amacıdır. Bu sonucun ya da amacın sağlanmasına muhasebe uygulamalarının, birbirini izleyen dönemlerde değiştirilmeden uygulanması;

bu bağlamda benzer işletmelerde kayıt düzeninin, hesap kalemlerinin ve değerlendirme ölçülerinin değişmezliği, mali tabloların biçim ve içerik yönünden tekdüze olarak hazırlanması önem taşır.⁵

1.2. FİNANSAL ANALİZ TÜRLERİ

İşletmenin belirli bir tarihte düzenlenmiş ve tek döneme ait finansal tabloların analizine statik adı verilmektedir⁶.

---

⁵Ö,Akgüç a.g.k.s,7

⁶M.E.Arat.A.Çetin, Finansal Durum Tabloları Analizi, İstanbul, Nisan 2011 s.83-84-85

1.2.1. İÇerik Açısından Finansal Analiz Türleri

1.2.1.1. Statik Analiz

İşletmenin belirli bir tarihte düzenlenmiş ve tek döneme ait finansal tabloların analizine statik analiz adı verilmektedir.

1.2.1.2. Dinamik Analiz

İşletmenin birbirini izleyen dönemlerine ait finansal tabloların analizi dinamik analizin konusunu oluşturur. Dinamik analizde işletmenin son dönem finansal tabloları ile önceki dönemlere ait finansal tabloları karşılaştırılarak işletmenin gelişme trendi saptanır.

Diğer taraftan, elde edilen analiz sonuçları, işletmenin faaliyette bulunduğu iş kolundaki diğer işletmelerin sonuçları ile karşılaştırılarak, işletmenin sektör içindeki durumu saptanır.

1.2.2. Analizi Yapan Kişi Açısından Finansal Analiz Türleri

Analizi yapan kişi açısından analiz 2'ye ayrılmaktadır.

1.2.2.1. İç Analiz

İşletmede çalışan kişiler tarafından yapılan finansal analiz, iç analiz olarak tanımlanır. Yönetim amaçlı analiz, iç analizin konusunu oluşturur. İç analizde, analizi yapan kişilerin işletmenin tüm belge ve bilgilerine kolayca ulaşabilme imkânı vardır.

1.2.2.2. Dış Analiz

İşletme dışında çalışan kişiler tarafından yapılan analize dış analiz denilmektedir. Kredi ve yatırım amaçlı finansal analiz dış analizin konusunu oluşturur. Dış analizde, analizi yapan kişiler işletmenin verdiği belge ve bilgilerle yetinmek zorundadır.

1.2.3. Yapılma Amacı Açısından Finansal Analiz Türleri⁷

Yapılma amacı açısından finansal analiz türlerini şöyle sayabiliriz.

- İşletme yönetimi açısından,
- İşletmeye kredi verenler açısından,
- Ortaklar açısından finansal analiz

1.3.FİNANSAL ANALİZ YÖNTEMLERİ

Analize hazır duruma gelen finansal tablolar analiz yöntemleri aracılığı ile analiz edilir, elde edilen sonuçlar yorumlanır.

Finansal analizde kullanılan temel yöntemler şunlardır;

- Eğilim Yüzdeleri (Trend Analizi)
- Tutarları Karşılaştırma (Karşılaştırmalı Tablolar Analizi)
- Dikey Yüzde (Yüzde Metodu ile Analiz)
- Oranlar

---

⁷Durmuş.A.H.-Arat.M.E. İşletmelerde Mali Tablolar Tahlili, İstanbul,1997 , s.7

İKİNCİ BÖLÜM

SAĞLIK SEKTÖRÜNE BAKIŞ VE SAĞLIK SEKTÖRÜNDE FİNANSAL ANALİZ

“Sağlık hizmetleri, insanların ihtiyaç ve beklentilerine göre planlanabilmesi farklı ülkeler ve farklı coğrafyalar göz önünü ne alındığında planlaması çok zordur. *Sağlık planlaması ile dünyadaki çağdaş tıp uygulamaları ve gelişen tıp teknolojisi yanında ülkenin mevcut kaynakları da göz önünde bulundurularak birey ve toplumun sağlık alanındaki ihtiyaç ve beklentilerinin en akılcı şekilde karşılanması hedeflenir*”.

Öncelikle sağlık planlamasında, hizmete kolay ulaşılabilirlik, hizmete ihtiyaç duyulduğu anda, hızlı, kaliteli ve süreklilik arzeden bir bakış açısıyla hizmetin toplumu oluşturan fertlere sunulması en önemli hedef olmalıdır.

“Ülkemizde sağlık hizmetleri Sağlık Bakanlığı, üniversiteler, özel sağlık kuruluşları ve belediyeler tarafından verilmektedir. Bu yapılanma, kamu ya da özel ayrımı yapmaksızın mevcut sağlık kaynaklarının ve kapasitenin akılcı ve verimli kullanılmasını gerektirmektedir. Ayrıca, ülkemizde ortalama yaşam süresinin ve dolayısıyla yaşlı nüfusun giderek artması, gelişen dünyanın bir sonucu olarak kronik hastalıkların görülme sıklığının çoğalması gibi nedenler, insanların yaşam kalitesindeki beklenti ve ihtiyaçları da aynı oranda yükseltmektedir”⁸.

2.1.SAĞLIK SEKTÖRÜNÜN DÜNYADAKİ GELİŞİMİ

“1995 yılından 2011 yılına kadar geçen dönemde, refah yönelimli ve kapsayıcı tıp sağlık sistemlerine sahip Almanya, Danimarka, Finlandiya, Fransa, İngiltere, İspanya ve İtalya'nın 65 ve üstü yaş nüfus açısından 2011 yılı itibarıyla %13,8 olan ortalamanın oldukça üzerinde yaşlanan bir nüfusa sahip olduğu görülmektedir”.

⁸ Sağlık Bakanlığı, Türkiye’de Özellikli Planlama Gerektiren Sağlık Hizmetleri 2011-2023, Yayın no.836, Baskı, Ag Design

“Yaşlanan nüfusa sahip bu ülkelerin gelecekte karşılaşılabilecekleri en büyük sorun, sağlık hizmetlerinin sunum maliyetlerinin ve miktarlarının artışıdır. Ayrıca, artan yaşlı nüfusun ihtiyaçlarının karşılanamaması etkinlikten uzaklaşan bir sağlık durumunun ve sisteminin varlığına yol açabilecektir”.

Uluslararası sağlık sistemleri karşılaştırıldığında,

- Ülke verilerinin kıyaslanabilir olmaması,
- Çıktıların ölçülmesindeki yetersizlikler nedeniyle sistemlerin genel performanslarını değerlendirmenin kolay olmaması,
- Ülkelerin sosyal, tıbbi, kültürel, demografik, ekonomik ve diğer farklı çeşitliliği sebebiyle birbirleriyle değerlendirmenin ve bunları sürekli izlemenin zor olması,
- Bir ülkede başarılı olan sağlık politikalarının başka ülkelere aktarabilirliğinin şüpheli olması gibi unsurlardan kaynaklanan önemli kısıtlılıklar bulunmaktadır.

“Bu gibi farklı sebepler yüzünden çok çeşitli tiplerde sağlık sistemleri oluşmuştur. Sağlık sistemlerinin incelenmesi ve karşılaştırma yaparak sonuç çıkarılması da bu sebeple kolay değildir”.

Bir sağlık sistemi ve politikasının değerlendirilmesi, o ülkenin diğer sistemlerinden bağımsız olarak yapılamaz. Sektörler ve sistemler arası etkileşim de incelenmelidir. Başarılı olduğu belirlenen bir sağlık sistemi veya onun bir uygulaması, bir başka ülke veya ortamda başarısız olabilir.⁹

---

⁹ Maliye Dergisi, sayı 164, Ocak-Haziran 2013.

Tablo 1.Milton Terris Sınıflandırması (Ülkelerin Sağlık Sistemleri)

Model Adı	Hizmet Kapsamı	Ödeme Biçimi	Hizmetin Özelliği	Örnek Ülkeler	Dünya nüfus payı
Toplumsal yardım	Herkese ulaşmaz	Bütçeden ve yetersiz	Tedavi edici (koruyucu hizmet az)	Gelişmekte olan ülkeler : Meksika, Şili,Cezair,Türkiye,Endonezya)	49%
Sağlık sigortası	Çoğunluğa ulaşır.	Sigorta primi+vergiler	Hem koruyucu, hem tedavi edici	Sanayileşmiş ülkeler:ABD Kanada, Japonya Almanya	18%
İngiltere tipi	Herkese ulaşır	Bütçeden ve yeterli	Kapsayıcı	Sosyalist ülkeler: SSCB, Küba,Çin, D.Almanya, İngiltere	33%

Kaynak. Erdal Sargutan

<http://www.sargutan.com/Karsilastirmali%20Saglik%20Sistemleri%20Kavram%20Metod%20ve%20Uygulamalar.pdf> erişim tarihi: 14.08.2016

Tablo 2.Bülent Kılıç ve Çiğdem Bumin Sınıflandırması (Dünyadaki Sağlık Sistemlerinin Sınıflandırılması)

Sigorta Ağırlıklı Grup I		Devlet Ağırlıklı Grup II		Devlet Ağırlıklı Grup II	
Özel sigorta Ağırlıklı tip 1	Sosyal sigorta ağırlıklı tip 2	İngiltere benzeri tip 3	Sosyalist tip 4	Karmaşık yapıli tip 5	İikel yapıli tip 6
Dünya nüfusunun %20'si 20 milyon nüfus, sanayileşmiş ülkeler (çoğu batı Avrupa)		Sigortacılık yok veya çok az. Finansman vergilerle tip 2'den farkı: Sigorta olmaması.		Ülkeler az gelişmiş . Hem devlet, hem sigorta var. Dünya nüfusunun %50, 100 ülke.	Sadece parası olan hizmet alır. Sosyal güvenlik yok. Tedavi ilkel. Koruyucu tıp yok.
ABD, İsrail Sağlıklı bir tüketim malıdır. Finans: özel sigorta primi Hizmet prime oranlı Sigorta kapsamı değişken, Tüm vatandaş sigortalı değil Devletin yoksul ve yaşlılar için sosyal sigortası var Devletin sağlık harcamalarındaki payı azami %50 Sigorta dışı hizmetler devletçe. Hekimler özel, ücretli sigortadan.	Almanya, Fransa, İsveç, Kanada, Japonya Kar amacı az sosyal sigorta Özel sigorta var Toplam harcamada kamu %70-90 Genellikle tüm nüfusu kapsar Hekimler özel ve kamu Hekim ücreti sigortadan	İngiltere, İrlanda, İskoçya Sağlık bir tüketim maddesidir, fakat kamu öder Harcamaları %90 devlet. Tüm nüfusu kapsar Hekimler özel ve kamu. Hekim ücreti devletten. Hekim örgütleri güçlü.	SSCB, Küba, Çin Sağlık hizmetleri ücretsiz bir kamu görevidir, mal değildir. Harcamanın %100 devletçe, Özel hekim /hizmet %3,4 Merkez örgütlenme Hükümet etkili Hekim memur Özel sigorta yok. Bazen sosyal sigorta var.	Türkiye, Endonezya Finansman çoğu devletten, fakat yetersiz. Özel harcama çok muayahane ve ilaca. Özel hastane ve sigorta var. Sosyal sigorta var hizmet yetersiz. Tüm nüfusu kapsamaz Hekimler özel ve kamuda aynı anda çalışır. IMF, OSÖ Dünya bankası faal. Özelleştirme Serbest Pazar denemeler.	Örneği 20 yüzyılda bitti.

Kaynak. Sargutan A.E, Karşılaştırmalı Sağlık Sistemleri, Hacettepe Üniversitesi Yayını, Ankara 2006.
<http://www.sargutan.com/Karsilastirmali%20Saglik%20Sistemleri%20Kavram%20Metod%20ve%20Uygulamalar.pdf> erişim tarihi: 14.08.2016

Tablo 3.Sargutan Sınıflandırmasına Göre Ülkelerin Sağlık Sistemi

Arz ve Talepte Kamu ve Özel Unsurların Durumu				Gelişmişlik ve Gelir
1.1 Özel Teşebbüs/ Serbest Pazar Kişiden doğrudan ödeme ve/veya isteğe bağlı sigorta ağırlıklı	2.Refaf Yönelimli Sigorta Zorunlu, hastalıklı veya bazen sağlık sosyal sigortası ağırlıklı	3.Kapsayıcı/ Bütüncü Tekil Hizmet Zorunlu, Tam kapsamlı, sağlık hizmetleri Sosyal güvenliği ağırlıklı.	4.Sosyalist Kollektivist Piyasa Dışı, Tümüyle kolektif Hizmet Alanı ve Tam güvence esaslı	Gelişmişlik ve kişi başına Milli gelir (ABD\$) Düzeyleri
1.1 ABD	2.1 Almanya, Avusturya, Belçika, Fransa,Güney Kore,Hollanda, İsrail, İsviçre, Japonya, Lüksemburg,Portekiz, Slovenya,Yunanistan	3.1 Avustralya, B.Arap Emirlikleri, Birleşik Krallık, Danimarka,Finlandiya İrlanda,İspanya,İsveç,İzlanda Kanada, Kuveyt,Norveç,Yeni Zelanda	4.1 Eski Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği	Çok gelişmiş Sanayileşmiş ve zengin (20.001 \$ ve üstü) ülkeler.
1.2 Polonya	2.2 Çek,Hırvatistan, Letonya, Litvanya, Macaristan,Slovakya	3.2 Estonya, KKTC, Suudi Arabistan	4.2 Eski Doğu Avrupa Ülkeleri	Gelişmiş ve Yüksek Gelirli (10.001- 20.000 \$) ülkeler
1.3 Arjantin Çin Güney Afrika,Malezya Meksika Romanya, Tunus		3.3 Beyaz Rusya, Kazakistan,Libya	4.3 Eski SSCB, Asya Cumhuriyetleri	Gelişmekte olan ve orta gelirli (4.001- 10.000\$)
1.4 Azerbeycan Bangladeş, Bolivya,Cezair, Endonezya, Fas, Filipinler, Gana, Gürcüstan,Hindistan,Kamboçya,Kenya,Kırgızistan,Nepal,Özbekistan,Pakistan,Peru,Sudan ,Suriye,Tayland,TürkmenistanVietnam	2.4 Arnavutluk, Bulgaristan, Ermenistan ,İran,Makedonya,Mısır, Nikaragua,Ürdün	3.4 Moldova,Sri Lanka,Ukrayna	4.4 Kuzey Kore	Gelişmemiş ve Yoksul (4.000 \$ ve altı ülkeler)

Kaynak. Sargutan A.E, Karşılaştırmalı Sağlık Sistemleri, Hacettepe Üniversitesi Yayını, Ankara 2006. <http://www.sargutan.com/Karsilastirmali%20Saglik%20Sistemleri%20Kavram%20Metod%20ve%20Uygulamalar.pdf>.erişim tarihi.14.08.2016

Ülkeler arasındaki kişi başına düşen gelir farklılıkları gelişmişlik düzeylerinin belirleyici unsurları arasında yer almaktadır. Gelir düzeyi artışı, ülkelerin yapmakta olduğu toplam sağlık harcama miktarının yükselmesine yol açan etkenlerin (nüfus ve yaşlanma, teknolojik değişim ve tıbbi ilerleme, eğitim seviyesinin ve sağlık bilincinin gelişmesi, kentleşme ve sosyal değer yargılarının değişmesi) başında gelmektedir.

2.2. SAĞLIK SEKTÖRÜNÜN TÜRKİYE'DEKİ GELİŞİMİ

“Küresel sağlık ve ilaç piyasasında 2014 yılı ve sonrasındaki yakın gelecekte piyasanın gelişimini ve büyümeyi etkileyecek önemli faktörler dünyadaki değişik bölgeler bazında incelendiği Deloitte raporuna göre,Türkiye’de, sağlık ve ilaç sektörünün başarıya ulaşması için gerekli olan kritik faktörler arasında yatırım teşvikleri yenilikçilik (yani Araştırma ve Geliştirme)kalite ve sürdürülebilirlik yer almaktadır”

“Dünya genelinde yaşlanan nüfusun çoğalması, kronik hastalıkların artışı, teknolojinin gelişmesi, artış gösteren devlet fonlaması, sigorta da dâhil ürünlerdeki yenilikler ve sağlık reformları sağlık ve ilaç sektörünün büyümesini sağlayan etmenler arasında yer almaktadır. Rapora göre; buna rağmen yine de sektörü, 2014 yılı ve gelecek yıllarda dört büyük sorun bekliyor. Sağlık reformlarının izlenmesi ve gerekli uyumun sağlanması; yenilikçilik ve değer yaratmak; ilgili kurallar ve mevzuat değişikliklerine uyum sağlamak; daha küçük ve herkesin birbirine bağlı olduğu bir dünyada faaliyetlerini sürdürür hale gelmektedir”¹⁰

Türkiye’de sağlık sektörü; erişilebilirliğin artması ve olumlu ekonomik gelişmeler neticesinde artan satın alma gücü gibi etkenler ve son yıllarda sektöre ilişkin gerçekleşen destekleyici gelişmelere paralel olarak büyümektedir. İlaç, hizmet sunumu, sigorta ve tıbbi cihazlar gibi alt sektörler bazında bakıldığında Dünya genelinde önemli bir noktaya gelinmektedir. Bu olumlu gelişmelere paralel olarak, sürdürülebilir kamu finansmanın sağlanması amacıyla politika belirleyicileri tarafından çeşitli aksiyonlar alınmaktadır. Bu aksiyonlar sektördeki modernleşmeyi hedeflediği gibi aynı zamanda kamu maliyetlerini sınırlandırmaya yönelik de olmaktadır. Ancak kamu maliyetlerini sınırlandırmayı hedefleyen uygulamalar; sektör oyuncularının faaliyetlerinin sürdürülebilirliğini ve sektör çıktılarının kalitesini olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

Türkiye hızlı ve tutarlı bir şekilde gelişmekte olan bir ülkedir. Ekonomi alanında son yıllarda önemli gelişmeler yaşanmaktadır. Ekonomik gelişmelerdeki bu

¹⁰ Dünya Gazetesi Temmuz 2015 , <http://www.istekobi.com.tr/sectorler/saglik-s13/sectore-bakis/saglik-b13.aspx>, Erişim tarihi:24.09.2016

olumlu hava ile birlikte sağlığa erişimdeki olumlu politikalar neticesinde sağlık harcamaları artmakta ve Türkiye'nin sağlık sektöründeki konumu diğer ülkelere nazaran gelişmektedir.

Türkiye ekonomisi son sekiz yılda önemli bir hızla büyümüşür. Kısa sürede gösterilen bu yüksek performans sayesinde, Türkiye Dünya'nın önde gelen ve büyüyen ekonomileri arasında yer almıştır. Mevcut durumda ülkeler arası 2010 Gayri Safi Yurt İçi Hâsıla (GSYİH) rakamları Satın alma Gücü Paritesi (PPP) endeksinde karşılaştırıldığında, Türkiye ekonomisi Dünyada 16. sırada, AB ülkeleri arasında ise 6. sırada yer almaktadır. Bu sıralama sağlık sektörü büyüklükleri ve harcamaları ile paralellik göstermektedir.¹¹

Tablo 4. IMF Verilerine Göre Ülkelerin GSYİH (PPP) Sıralaması

	GSYİH (PPP)	Milyon Dolar	Kişi Başına Düşen GSYİH
1	Amerika	14.526.550	46.860
2	Çin	10.119.896	7.544
3	Japonya	4.323.504	33.885
4	Hindistan	4.057.787	3.408
5	Almanya	2.944.352	36.081
6	Rusya	2.230.954	15.612
7	İngiltere	2.181.456	35.059
8	Brezilya	2.178.529	11.273
9	Fransa	2.134.941	33.910
10	İtalya	1.778.832	29.480
11	Meksika	1.564.872	14.406
12	Güney Kore	1.466.125	29.997
13	İspanya	1.372.720	29.830
14	Kanada	1.334.143	39.171
15	Endonezya	1.032.952	4.347
16	Türkiye	968.604	13.577
17	Avustralya	883.807	39.764
18	Tayvan	824.671	35.604
19	Polonya	723.032	18.981

Kaynak: Deloitte Türkiye Sağlık Sektörü Raporu 2013
<http://www.ahd.org.tr/Upload/Document/documentYASEDERişim tarihi.14.08.2016>

¹¹Deloitte, Türkiye Sağlık Raporu, Haziran,

2012. http://www.ahd.org.tr/Upload/Document/document_YASED_Sağlik_Sektoru_Raporu_2013_02_18_15_02_07.pdf, erişim tarihi, 14.08.2016

“Demografik göstergeleri baktığımızda ise, Türkiye nüfusunun 2010 Aralık ayı itibariyle 73,7 milyon kişiye ulaştığı görülmektedir. Nüfusun yıllık büyüme hızının ise 2010-2015 yılları arasında ortalama olarak %1,60 olması beklenmektedir. Türkiye'nin nüfusunun en önemli özelliklerinden biri, nüfusun neredeyse yarısından fazlasının 35 yaş altındaki kişilerden oluşmasıdır. Bu durum sağlık sektörünün fonlanması açısından olumlu bir parametre olarak ön plana çıkmaktadır. Öte yandan 2007-2010 yılları arasında 28,3'ten 29,2'ye yükselen ortalama yaş, ülke nüfusunun yaşlanmaya başladığına ve buna bağlı olarak sağlık harcamalarında olası bir artışa işaret etmektedir (Tüik İstatistik Göstergesi, 1923-2010). Türkiye, nüfus oranıyla Avrupa genelinde önemli bir pazar olarak ön plana çıkmaktadır.”

Tablo 5. Türkiye’de Sağlık Harcamaları 2013-2014¹²

	2013	2014
Toplam sağlık harcaması		
Milyon Türk Lirası (TL)	84.390	94.750
Milyon ABD Doları (USD)	44.317	43.325
Kişi başı sağlık harcaması		
Türk Lirası (TL)	1.110	1.232
ABD Doları (USD)	583	563
Toplam sağlık harcamasının gayri safi yurtiçi hasılaya oranı (%)	5	5
Genel devlet sağlık harcamasının toplam sağlık harcamasına oranı (%)	78,5	77,4
Hane halkı sağlık harcamasının toplam sağlık harcamasına oranı	16,8	17,8

Kaynak: Tüik İstatistik Kurumu Haber Bülteni Sayı:18853, 25 Kasım 2015, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=18853> erişim tarihi: 14.08.2016

Tablo 6’da 2013 ile 2014 yıllarını kıyasladığımızda toplam sağlık harcamalarında % 12 bir artışın olduğunu görmekteyiz. Nüfusun yaş ortalamasının artmasıyla sağlık harcamalarının artış hızı göstermeye başladığını söyleyebiliriz.

¹²Tüik İstatistik Kurumu Haber Bülteni Sayı:18853, 25 Kasım 2015,

Tablo 6. Türkiye’de hekim sayısı, hasta başına düşen hekim sayısı ve hasta müracaat sayısı 2009-2014

Yıllar	Hekim sayısı	Hekim başına düşen kişi sayısı	Hekim başına düşen hasta müracaat sayısı
2009	118.641	612	4.447
2010	123.447	597	4.367
2011	126.029	593	4.850
2012	129.772	583	4.791
2013	133.775	573	4.712
2014	135.616	573	4.648

Kaynak: TÜİK İstatistik Verileri

<http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>

erişim tarihi:

14.08.2016

Tablo 7’de yıllar itibariyle hekim sayısının arttığını, bu artışla birlikte hekim başına düşen hasta sayısının azaldığı görülmektedir. 2014 yılında hekim sayısının artmasına rağmen hekim başına düşen kişi sayısının azalmayıp 2013 yılıyla aynı kalması, tablo 6’da belirtmiş olduğumuz gibi yaşlı nüfus sayısının artmasından kaynaklı olduğunu vurgulayabiliriz.

2.3. SAĞLIK SEKTÖRÜNDE FİNANSAL ANALİZ

Sağlık sektöründe hızlı bir değişim ve dönüşüm yaşanmaktadır. Bu değişim ve dönüşüm sağlık kurumları yönetiminin sayısal yönünü ön plana çıkarmaktadır. Muhasebe sürecinin sonucu olarak hazırlanan finansal tablolar kurum faaliyetlerinin sayısal sonuçlarını göstermektedir. Dolayısıyla finansal tablolarda yer alan verilerin doğru analiz edilmesi, karar verme sürecinde yöneticilere büyük avantaj sağlamaktadır.

Finansal analiz, yatırım, finansman ve fiyat belirleme gibi işletmeyle ilgili kararların verilmesi, işletmenin hedeflerini gerçekleştirme ve verimlilik düzeyinin tespiti için yapılan bir dizi analizlerdir.¹³

Sağlık sektöründe yer alan iki şirketimizi Trend Analizi, Yatay Analiz, Dikey Analiz ve Oran Analizi teknikleriyle finansal tablolarını analiz edip çıkan sonuçların sayısal değerlerini değerlendireceğiz.

2.3.1.TREND (EĞİLİM) YÜZDELERİ METODU İLE ANALİZ

Bir işletmenin kendi içinde uzun süreli bir analizi yapılmak istendiğinde eğilim (eğilim) yüzdeleri analiz tekniği kullanılır. Karşılaştırmalı tablolar analiz tekniği ve yüzde metodu ile analiz tekniği ancak dört veya beş yıllık mali tabloların bir arada incelenmesine olanak verir. Trend yüzdeleri analiz tekniği ise, birbirini izleyen çok sayıdaki yıla ait bilanço ve gelir tablolarında yer alan kalemlerin zaman içerisinde gösterdikleri eğilimlerin daha ayrıntılı bir şekilde ve dinamik olarak incelenmesini sağlar.

Eğilim yüzdeleri analizinin uygulanmasında 7-8 veya 10 yılın ele alınması uygundur. Bundan az sayıda yılın alınması kalemlerle ilgili bir eğilimin yanlış olarak belirlenmesine yol açabilir.¹⁴

¹³ İsmail Ağırbaş, Sağlık Kurumlarında Finansal Yönetim ve Maliyet Analizi, Siyasal kitabevi, Ankara, Ağustos 2014.

¹⁴F.Çömlekçi, Finansal Kararlarda Kullanılacak Bilginin Mali Analizde Üretilmesi, Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi Cilt VIII, Sayı,1-2, 1990

Trend analizinde, dönemin uzunluğu belirlendikten sonra temel yılın seçimi önemlidir. Baz yılı seçerken bazı kriterlere dikkat etmek gerekir. Baz yılın olağanüstü durumların etki etmediği bir yıl olması önemlidir.

Trend analizi, tüm bilanço ve gelir tablosu kalemlerinin eğilim yüzdeleri bulunarak her birinin eğilimlerinin incelenmesi şeklinde yapılabileceği gibi, sadece birbirleriyle ilişkili birkaç bilanço kaleminin veya gelir tablosu kaleminin eğilimlerinin kendi aralarında ya da bir bilanço kaleminin eğiliminin kendisiyle ilişkili bir gelir tablosu kaleminin eğilimiyle karşılaştırılması şeklinde de yapılabilir. Bunlardan en çok uygulanan ikincisidir.

Finansal tablolarda incelenecek dönemlere ait bir yıl esas alınır. Bu yıla ait tutarlar 100 kabul edilerek, diğer dönemlere ait değerler esas alınan yılın değerleri ile karşılaştırılarak yüzde yöntemine göre oranlanır. Eğilim yüzdeleri yöntemi ile baz yıl yöntemi ve bir önceki yıl yöntemi olmak üzere iki yöntem kullanılır.¹⁵

Lokman Hekim A.Ş Hastane işletmeciliği ana faaliyet alanı olan bir işletmemizdir. X Sağlık A.Ş de özel ve kamu hastanelerinin kendi faaliyet alanına giren bölümlerini işleten bir kuruluştur. X Sağlık A.Ş'nin kendi bünyesinde bir tıp merkezi bulunmaktadır. Öncelikle iki işletmeyi kendi içinde sonrasında birbirleri ile karşılaştırarak analiz edeceğiz. Baz yıl olarak 2009 yılı alınmıştır

Tablo 7. Lokman Hekim A.Ş Bilanço Trend Analizi

LOKMAN HEKİM A.Ş BİLANÇO TREND ANALİZİ						
Yıllar	2010	2011	2012	2013	2014	2015
<u>I. DÖNEN VARLIKLAR</u>						
Hazır Değerler	169	200	301	266	330	84
Ticari Alacaklar	88	115	179	180	245	290
Diğer Alacaklar	157	102	1	24	37	58
Stoklar	78	136	427	723	464	445
Diğer Dönen Varlıklar	64	233	439	114	83	143
Dönen Varlıklar Toplamı	96	128	206	243	267	298
<u>II. DURAN VARLIKLAR</u>						
Ticari Alacaklar						
Diğer Alacaklar	110	138	156	180	290	332
Mali Duran Varlıklar						
Maddi Duran Varlıklar	99	105	109	185	184	179

¹⁵İ.Lazol, Mali Analiz ve Enflasyon Muhasebesi Uygulamaları, Bursa 2000,s.40

Maddi Olmayan Duran Varlıklar							
Diğer Duran Varlıklar							
	Duran Varlıklar Toplamı	100	122	131	209	207	214
	<u>AKTİF TOPLAMI</u>	99	124	151	218	223	236
<u>I.KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR</u>							
Mali Borçlar		111	105	144	188	129	59
Ticari Borçlar		110	119	182	291	265	226
Diğer Borçlar		100	148	210	16	29	37
Ahnan Avanslar							
Dönem Karı Vergi Yükümlülüğü							
Diğer Kısa Vd. Yb. Kaynak		34	47	99	49	34	72
	Kısa Vd. Yb. Kaynak Toplamı	94	99	144	215	175	150
<u>II.UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR</u>							
Mali Borçlar		96	103	68	38	114	135
Ticari Borçlar							
Diğer Borçlar		24	0	0	0	0	0
Diğer Uz.Vd.Yb.Kaynak		69	103	695	0	0	0
	Uz.Vd.Yb. Kaynak Top.	95	101	84	114	206	262
<u>III. ÖZKAYNAKLAR</u>							
Ödenmiş Sermaye		100	144	144	144	216	216
Sermaye Yedekleri							
Kar Yedekleri		125	134	134	174	221	479
Dönem net Karı (Zararı)		118	83	386	86	127	400
	Öz kaynaklar Toplamı	108	168	200	287	290	320
	<u>PASİF TOPLAMI</u>	99	124	151	218	223	236

Tablo 8. X SAĞLIK A.Ş BİLANÇO TREND ANALİZİ

X SAĞLIK A.Ş BİLANÇO TREND ANALİZİ							
Yıllar	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
<u>I.DÖNEN VARLIKLAR</u>	189	237	215	335	522	522	
Hazır Değerler	432	85	512	197	1260	2559	
Ticari Alacaklar	96	139	181	208	308	369	
Diğer Alacaklar	120	361	56	451	867	619	
Stoklar	1471	375	668	206	162	473	
Diğer Dönen Varlıklar	1862	2092	3008	3207	3756	4585	
	Dönen Varlıklar Toplamı	189	237	215	335	522	522
<u>II.DURAN VARLIKLAR</u>	197	312	311	323	439	432	
Ticari Alacaklar							
Diğer Alacaklar							
Mali Duran Varlıklar	129	210	137	133	133	133	
Maddi Duran Varlıklar	527	997	1131	988	1359	1141	
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	152	213	200	240	329	352	
Diğer Duran Varlıklar							
	Duran Varlıklar Toplamı	197	312	311	323	439	432
	<u>AKTİF TOPLAMI</u>	194	285	277	327	468	463

<u>I.KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR</u>	336	524	566	428	542	1024
Mali Borçlar	175	1101	1297	651	975	2609
Ticari Borçlar	511	358	317	424	428	434
Diğer Borçlar	2466	153	1700	506	480	72
Alınan Avanslar	91	21	48	4	0	0
Dönem Karı Vergi Yükümlülüğü	174	308	274	272	302	343
Borç ve Gider Karşılıkları						
Diğer Kısa Vd.Yb.Kaynak						
Kısa Vd.Yb.Kaynak Toplamı	336	524	566	428	542	1024
<u>II.UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR</u>	191	243	177	305	454	249
Mali Borçlar	198	256	170	321	484	268
Ticari Borçlar						
Diğer Borçlar	68	3	0	0	0	0
Diğer Uz.Vd.Yb.Kaynak						
Uz.Vd.Yb.Kaynak Top.	191	243	177	305	454	249
<u>III.ÖZKAYNAKLAR</u>	89	274	482	340	470	946
Ödenmiş Sermaye	165	249	313	313	313	397
Sermaye Yedekleri	0	0	451	451	451	1136
Kar Yedekleri	100	100	100	100	100	100
Dönem net Karı (Zararı)	45	-375	803	604	-554	543
Öz kaynaklar Toplamı	89	274	482	340	470	946
PASİF TOPLAMI	194	285	277	327	468	463

Trend analizi : (Cari Yıl Rakamı / Baz Yıl Rakamı)*100
Baz Yıl :2009

Tablo 9. LOKMAN HEKİM A.Ş BİLANÇO

LOKMAN HEKİM A.Ş BİLANÇO							
	2.009	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
VARLIKLAR							
I.DÖNEN							
VARLIKLAR	15.506	14.809	19.896	31.896	37.707	41.422	46.145
Hazır Değerler	734	1.241	1.468	2.213	1.952	2.426	618
Ticari Alacaklar	10.988	9.620	12.688	19.615	19.771	26.964	31.857
Diğer Alacaklar	1.459	2.288	1.492	12	343	543	846
Stoklar	1.201	937	1.636	5.129	8.677	5.567	5.344
Diğer Dönen Varlıklar	1.123	723	2.612	4.927	1.283	930	1.607
Dönen Varlıklar Toplamı	15.506	14.809	19.896	31.896	37.707	41.422	46.145
II.DURAN							
VARLIKLAR	42.624	42.816	52.209	55.795	89.149	88.259	91.014
Mali Duran Varlıklar							
Diğer Alacaklar	20	22	27	31	36	57	65

Canlı Varlıklar			1.487	2.338	2.555	3.053	5.984
- Öz kaynak							
Yöntemiyle							
Değerlenen							
Yatırımlar	520	719					
Maddi Duran							
Varlıklar	40.698	40.121	42.787	44.422	75.277	74.754	72.817
- Finansal Kiralama							
ile Alınan	3.476	3.076	2.982	3.990	7.796	8.128	7.690
- Diğer	37.222	37.045	39.805	40.432	67.481	66.626	65.128
Maddi Olmayan							
Duran Varlıklar	178	278	4.667	6.376	10.841	10.052	9.452
Şerefiye			1.969	1.969	1.969	1.969	1.969
- Diğer Maddi							
Olmayan Duran							
Varlıklar			2.698	4.407	8.872	8.083	7.483
Peşin Ödenmiş							
Giderler					440	343	178
Ertelenmiş Vergi							
Varlığı	1.186	1.128	959	0			2.517
Diğer Duran							
Varlıklar	23	549	311	659			
Birikmiş							
Amortismanlar (-)							
Duran Varlıklar							
Toplamı	42.624	42.816	52.209	55.795	89.149	88.259	91.014
AKTİF TOPLAM	58.129	57.625	72.105	87.691	126.85	129.68	137.15
I. KISA VD. YB.							
KAYNAK	24.251	22.868	23.891	34.969	52.132	42.397	36.295
Mali Borçlar	10.602	11.726	11.099	15.318	19.950	13.718	6.214
Uzun Vadeli							
Borçlanmaların Kısa							
Vadeli Kısımları					7.153	5.366	5.682
Ticari Borçlar	6.147	6.746	7.298	11.196	17.889	16.282	13.884
Diğer Borçlar	1.753	1.761	2.588	3.676	279	511	648
Dönem Karı Vergi							
Yükümlülüğü					0	117	472
Diğer Kısa Vadeli							
Yükümlülükler	4.706	1.591	2.195	4.670	2.300	1.598	3.381
Kısa Vd. Yb. Kaynak							
Toplamı	24.251	22.868	23.891	34.969	52.132	42.397	36.295
II. UZUNVD. YB.							
KAYNAK	12.980	12.282	13.167	10.921	14.767	26.763	34.029
Mali Borçlar	12.261	11.790	12.581	8.396	4.638	13.960	16.520
Uz.Vd. Yb.Kaynak							
Top.	12.980	12.282	13.167	10.921	14.767	26.763	34.029
III.							
ÖZKAYNAKLAR	20.898	22.475	35.046	41.800	59.956	60.521	66.835
Ödenmiş Sermaye	11.130	11.130	16.000	16.000	16.000	24.000	24.000
Paylara İlişkin							
Primler/Iskontolar			7.695	7.695	7.695	0	
Değer Artış Fonları	7.856	7.856	7.856	7.856			
Kar Yedekleri	430	539	578	578	749	948	2.058
Geçmiş Yıllar							
Kar/Zararları	143	1.373	1.171	2.274	5.470	5.154	4.538
Dönem net Karı	1.339	1.577	1.109	5.173	1.152	1.695	5.362
AZINLIK PAYLARI			638	2.224	394	1.058	4.322
Öz kaynaklar							
Toplamı	20.898	22.475	35.046	41.800	59.956	60.521	66.835
PASİF TOPLAMI	58.129	57.625	72.105	87.691	126.85	129.68	137.15

Tablo 10. LOKMAN HEKİM A.Ş GELİR TABLOSU

LOKMAN HEKİM A.Ş GELİR TABLOSU							
	2.009	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
	93.25	105.45	114.77	175.51	209.46	239.35	266.04
	1	3	1	9	2	1	2
BRÜT SATIŞLAR							
Satış İndirimleri (-)	54.80				107.44	125.50	141.57
Net Satışlar	3	59.232	62.952	96.702	6	1	7
	-				-	-	-
	38.44				102.01	113.85	124.46
Satışların Maliyeti (-)	9	-46.220	-51.819	-78.817	7	0	5
	16.35						
BRÜT SATIŞ KARI	4	13.012	11.134	17.884	5.429	11.651	17.113
Paz.Sat.Dağ.Gid. (-)	-306	-355	-495	-549	-974	-891	-1.268
Genel Yönetim Gid. (-)	-1.676	-2.022	-2.580	-2.587	-3.323	-4.241	-5.109
Diğer Faaliyet Gelirleri	674	555	3.046	1.996	1.919	1.365	568
Diğer Faaliyet Giderleri (-)	-8.260	-7.092	-6.603	-6.160	-857	-2.065	-2.028
FAALİYET KARI / ZARARI	6.786	4.099	4.502	10.584	2.195	5.820	9.275
Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımların Kar/Zararlarındaki Paylar	17	162					
Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlar	1.695	2.460	1.350	888	1.556	1.796	1.283
Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlar	-6.961	-4.897	-4.707	-3.680	-4.427	-5.318	-4.619
Finasman Giderleri (-)							
OLAĞAN KAR VEYA ZARARLAR	-5.249	-2.275	-3.358	-2.793	-2.871	-3.522	-3.336
Olağandışı Gelir ve Karlar							
Olağandışı Gid. Ve Zararlar							
DÖNEM KARI VEYA ZARARI	1.537	1.824	1.145	7.791	-676	2.299	5.939
Sürdürülen Faaliyetler Vergi Gelir/Gideri	-198	-246	-58	-1.459	-48	-276	2.672
Dön.Karı Vergi ve Diğ	-198	-246		-133	0	-464	-898
- Ertelenmiş Vergi Gelir/Gideri			-58	-1.327	-48	188	3.570
Yasal Yük.Karşılıklar (-)							
DÖNEM NET KARI	1.339	1.577	1.086	6.332	-724	2.023	8.612

Tablo 11. X SAĞLIK A.Ş BİLANÇO

X SAĞLIK A.Ş BİLANÇO							
	2.009	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
VARLIKLAR							
İLDÖNEN VARLIKLAR	14.977	28.375	35.445	32.159	50.100	78.169	78.135
Hazır Değerler	133	575	114	682	263	1.679	3.411
Menkul Kıymetler				10	0	0	0
Ticari Alacaklar	8.996	8.639	12.518	16.273	18.722	27.711	33.225
Alacaklar							
Diğer Alacaklar	4.288	5.148	15.492	2.416	19.350	37.160	26.529
- İlişkili Taraf		2.271	3.169	1.455	17.322	34.906	24.207
Stoklar	612	8.998	2.296	4.088	1.258	989	2.894
Peşin Ödenmiş Giderler	724	856	353	1.971	3.345	2.240	1.835
Diğer Dönen Varlıklar	223	4.159	4.672	6.719	7.163	8.390	10.241
Dönen Varlıklar Toplamı	14.977	28.375	35.445	32.159	50.100	78.169	78.135

II. DURAN VARLIKLAR	27.740	54.642	86.474	86.230	89.565	121.817	119.727
Ticari Alacaklar				47	64	15	15
Mali Duran Varlıklar	2.385	3.067	5.018	3.278	3.178	3.183	3.183
Diğer Alacaklar							
Maddi Duran Varlıklar	3.551	18.725	35.391	40.153	35.091	48.274	40.502
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	21.325	32.500	45.475	42.732	51.231	70.106	75.048
Şerefiye							
Peşin Ödenmiş Giderler	479	349	590	20	1	239	979
Duran Varlıklar Toplamı	27.740	54.642	86.474	86.230	89.565	121.817	119.727
AKTİF TOPLAM	42.717	83.017	121.919	118.389	139.664	199.986	197.862
İKİSİA Vİ. Yİ. KAYNAK	5.716	19.190	29.973	32.371	24.460	31.008	58.526
Mali Borçlar	1.701	2.973	18.736	22.060	11.080	16.593	44.377
Ticari Borçlar	2.910	14.862	10.412	9.209	12.333	12.456	12.634
Diğer Borçlar	8	199	12	137	41	39	6
Alınan Avanslar	910	831	193	438	41		
Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümler	187	326	577	513	510	564	642
Gelecek Aylara Ait Gelirler ve Gider Tahakkuk.			43	13	456	1.356	868
Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler							
Diğer Kısa Vd.Yb.Kaynak Kısa Vd. Yb. Kaynak Toplamı	5.716	19.190	29.973	32.371	24.460	31.008	58.526
II. UZUNVİ. Yİ. KAYNAK	30.247	57.791	73.456	53.454	92.220	137.206	75.417
Mali Borçlar	28.094	55.665	71.822	47.832	90.044	135.980	75.417
Ticari Borçlar			894	4.569	2.168	1.225	
Diğer Borçlar	2.153	1.454	73		8	1	
Gelecek Yıl.Ait Gel./Gid.Tahak.		671	668	1.053			
Diğer Uz.Vd.Yb.Kaynak Uz.Vd.Yb.Kaynak Top.	30.247	57.791	73.456	53.454	92.220	137.206	75.417
III.ÖZKAYNAKLAR	6.754	6.036	18.490	32.564	22.984	31.773	63.919
Ödenmiş Sermaye	7.705	12.705	19.205	24.096	24.096	24.096	30.626
Sermaye Düzeltmesi Olumsuz Farkları	-295	-295					
Değer Artış Fonları							
Sermaye Yedekleri	5.000			22.551	22.551	22.551	56.783
Kar Yedekleri	18	18	18	18	18	18	18
Yasal Yedekleri							
Yenileme Fonu							
Geçmiş Yıllar Kar/Zararları	228	228	228	5.549	5.549	5.549	14.338
E-Geçmiş Yıllar Zararları (-)	-4.612	-6.198	-6.916	-6.916	-19.650	-29.230	-29.230
Dönem net Karı	-1.586	-718	5.954	-12.734	-9.580	8.788	-8.616
AZINLIK PAYLARI							
Özkaynaklar Toplamı	6.754	6.036	18.490	32.564	22.984	31.773	63.919
PASİF TOPLAMI	42.717	83.017	121.919	118.389	139.664	199.986	197.862

Tablo 12. X SAĞLIK A.Ş GELİR TABLOSU

X SAĞLIK A.Ş GELİR TABLOSU							
Yıllar	2.009	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
BRÜT SATIŞLAR	1.915	1.634	13.188	4.197	5.732	25.329	12.938
Satış İndirimleri (-)	754	1.988	844	258	199	245	623
Net Satışlar	27.369	28.531	48.008	62.006	63.287	69.694	82.069
Satışların Maliyeti (-)	25.454	26.897	34.820	57.810	57.554	44.364	69.131
BRÜT SATIŞ KARI	1.915	1.634	13.188	4.197	5.732	25.329	12.938
Paz.Sat.Dağ.Gid. (-)	666	732	1.272	1.626	1.001	1.242	1.696
Genel Yönetim Gid. (-)	2.601	3.764	4.771	5.733	6.055	6.984	8.768
Diğer Faaliyet Gelirleri							
Diğer Faaliyet Giderleri (-)							
- Atıl Kapasite Giderleri							
- Diğer							
FAALİYET KARI / ZARARI	-1.352	-2.861	7.144	-3.162	-1.324	17.104	2.475
Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımların Kar/Zararlarındaki Paylar							
Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlar	3.356	8.704	4.857	7.249	5.032	5.900	26.800
Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlar	257	5.268	10.013	3.854	9.879	6.586	15.423
Finansman Giderleri (-)	3.574	3.130	2.781	6.569	5.101	11.505	22.143
OLAĞAN KAR VEYA ZARARLAR	-1.826	-2.555	-793	-6.335	-11.270	4.914	-8.290
Olağandışı Gelir ve Karlar	484	1.934	7.273	1.904	2.034	4.623	163
Olağandışı Gid. Ve Zararlar	243	97	526	8.303	344	748	489
DÖNEM KARI VEYA ZARARI	-1.586	-718	5.954	-12.734	-9.580	8.788	-8.616
Sürdürülen Faaliyetler Vergi Gelir/Gideri							
Dön.Karı Vergi ve Diğ							
- Ertelemiş Vergi Gelir/Gideri							
Yasal Yük.Karşılıklar (-)							
DÖNEM NET KARI	-1.586	-718	5.954	-12734	-9.580	8.788	-8.616

Ticari Alacaklar-Net Satışlar İlişkisi : Lokman Hekim A.Ş'nin ticari alacakların 2014 ve 2015 yıllarında oldukça arttığını görmekteyiz. Satışlardaki artış ile ticari alacaklardaki artış arasında bir uyum olduğu 2014 ve 2015 yıllarında alacakların satışa oranla fazla arttığı, firmanın alacaklarının tahsilâtında sıkıntı yaşadığını söyleyebiliriz.

LOKMAN HEKİM A.Ş

Yıllar	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ticari Alacaklar	88	115	179	180	245	290
Net Satışlar	108	115	176	196	229	258

X SAĞLIK A.Ş

Yıllar	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ticari Alacaklar	96	139	181	208	308	369
Net Satışlar	104	175	227	231	255	300

X Sağlık A.Ş’de de 2014 ve 2015 yıllarında alacaklarda ciddi anlamda artış olduğu gözlemlenmektedir. Bu son iki yılda alacaklardaki artış net satıştan daha fazladır. X Sağlık A.Ş’nin müşterilerinin % 60 Devlet ve Üniversite hastaneleri, % 40 Özel Hastanelerin olduğunu göz önünde bulundurduğumuzda son iki yılda ekonominin durgunluk içinde olması ve kamu kurumlarından tahsilatta sıkıntı yaşanılmasından dolayı alacakların tahsilatında sıkıntı yaşanıldığı trend analizinde görülmektedir.

Ticari alacaklar miktarının fazlalaşması dönen varlıkların yapısını bozmuş ve dönüşüm hızını yavaşlatmış olabilir. Her iki işletmede son 2 yılda alacakların tahsil kabiliyetinin yavaşladığını görmekteyiz. Dünyada ve ekonomimizdeki olumsuz gelişmelerden dolayı görünmeyen bir krizin etkilerinin alacaklara etkisinin olabileceğini söyleyebiliriz.

Stoklar-Ticari Borçlar İlişkisi: Her iki işletmede de stoklardaki artış ticari borçlara oranla daha fazla bir artış eğilimi içindedir. Ticari borçların artış eğiliminin stoklara oranla az olması işletmelerin borçlarını ödeyebildiğini, satıcıların yeni alımlara fırsat vereceği anlamını çıkartabiliriz. Hastane işletmeciliğinde sürekli stok bulundurmamak durumunda olmalarından dolayı stoklardaki artışın normal karşılanabileceğini söyleyebiliriz.

LOKMAN HEKİM A.Ş

Yıllar	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stoklar	78	136	427	723	464	445
Ticari Borçlar	110	119	182	291	265	226

X A.Ş

Yıllar	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stoklar	1471	375	668	206	162	473
Ticari Borçlar	511	358	317	424	428	434

Dönen Varlıklar-Net Satışlar İlişkisi: Lokman Hekim A.Ş’de Dönen varlıklar artarken satışın daha az artış eğiliminde olması, dönen varlıkların verimli bir şekilde kullanılmadığını göstermektedir. X Sağlık A.Ş’de ise daha fazla bir artış

gözükmekte dönen varlıklarda. Bu durum dönen varlıkların satışlara katkısının iyi olmadığı, işletmenin kendi fonlarıyla değil dış kaynaktan fon sağlayarak faaliyetini sürdürdüğünü görmekteyiz.

LOKMAN HEKİM A.Ş

Yıllar	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Dönen Varlıklar Toplamı	96	128	206	243	267	298
Net Satışlar	108	115	176	196	229	258

Yıllar	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Dönen Varlıklar Toplamı	189	237	215	335	522	522
Net Satışlar	104	175	227	231	255	300

Dönen Varlıklar-Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar İlişkisi: Lokman Hekim A.Ş'nin Dönen Varlıkları artış eğilimi gösterirken Kısa Vadeli Borçları azaldığından, işletmenin net işletme sermayesinin artış eğiliminde olacağı yorumlanabilir. İşletmenin ticari borçlarını 2013 yılında aktif içindeki payı % 14 iken 2014 yılında % 13'e 2015 de %10 düşürdüğünü görmekteyiz. İşletmenin dönen varlıklarını kısa vadeli borçlarında kullandığı, bununda işletme için olumlu bir gelişme olduğu varsayılabilir.

2013 yılında net işletme sermayesi -14.425.000 TL'den -975.000 TL'ye 2015 yılında ise pozitif bir değer olarak 9.850.804 TL'ye yükselmiştir. 2015 yılı için olumlu bir sonuç olmasına rağmen, dönen varlığın içindeki ticari alacağın payının % 69 olması ticari alacaklardaki artış hızının dikkat edilmesi gereken bir unsur olarak değerlendirilmesi gerektiği göz önüne alınmalıdır.

Yıllar	<u>2010</u>	<u>2011</u>	<u>2012</u>	<u>2013</u>	<u>2014</u>	<u>2015</u>
I.DÖNEN VARLIKLAR	96	128	206	243	267	298
Kısa Vd.Yb.Kaynak Toplamı	94	99	144	215	175	150

X Sağlık A.Ş'nin Dönen varlıklara oranla Kısa vadeli yabancı kaynak artışının daha fazla olması, işletmenin günlük faaliyetlerini başarıyla sürdürmesinin olanaksız olacağı, buna bağlı olarak ta karlılığın zayıf olacağı düşünülmektedir.

İşletmenin Kısa vadeli kaynaklarını uzun vadeli varlıklarda kullandığını söyleyebiliriz.

X SAĞLIK A.Ş

Yıllar	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Dönen Varlıklar Toplamı	189	237	215	335	522	522
Kısa Vd.Yb.Kaynak Toplamı	336	524	566	428	542	1024

Maddi Duran Varlıklar-Net Satışlar İlişkisi :Lokman Hekim A.Ş'nin 2010 yılından itibaren duran varlıklarında istikrarlı bir şekilde artış gösterdiğini, kaynaklarını yatırım için kullandığını söyleyebiliriz. Satışlardaki artış eğilimi 2010 yılından 2015 yılını kapsayan dönemlerde, Maddi Duran Varlıklardaki artış eğilimine oranla daha fazla olduğu, yatırımların olumlu etkilerinin satışa yansıdığı görülmektedir.

Firmanın 2009'dan 2012 yılına kadar diğer faaliyet giderlerinde ciddi tutarlarda atıl kapasite giderinin olduğu, 2013 yılından itibaren istenilen verimliliği yakalayıp bu giderin oluşmaması için çaba harcadığı görülmektedir.

	2009	2010	2011	2012
- Atıl Kapasite Giderleri	4.469.13	-4.034.266	-4.088.296	-4.942.214

X Sağlık A.Ş'nin maddi duran varlıklarının artış hızına karşılık satış hacminin yavaş artması, maddi duran varlıklara aşırı yatırım yapıldığı ve atıl kapasite olabileceğini göstermektedir. İşletmenin yurtdışındaki yatırımlarının henüz tam olarak faaliyete geçmemesi de satış hacminde olumsuz yansımalara sebep olup satış hacminde istenilen verimliliği yakalayamamasına sebep olmaktadır.

OKMAN HEKİM A.Ş

Yıllar	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Maddi Duran Varlıklar	99	105	109	185	184	179
Net Satışlar	108	115	176	196	229	258

X SAĞLIK A.Ş

Yıllar	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Maddi Duran Varlıklar	527	997	1131	988	1359	1141
Net Satışlar	104	175	227	231	255	300

Maddi Duran Varlıklar- Öz kaynaklar İlişkisi: Lokman Hekim A.Ş'nin 2014 yılında sermayesini 16.000.000 TL'den 24.000.000 TL'ye artırdığını, 2013 yılından itibaren de yenileme fonunda ortalama 28.000.000 TL fon ayrıldığı, firmanın verimliliği olmayan, atıl kapasite çalışan maddi duran varlıklarını yenileme eğilimi gösterdiği gözlemlenmektedir.

LOKMAN HEKİM A.Ş

Yıllar	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Maddi Duran Varlıklar	99	105	109	185	184	179
Öz kaynaklar Toplamı	108	168	200	287	290	320

X Sağlık A.Ş'nin 2012 yılında hisselerinin 22.251.000 TL tutarında ihraç ederek öz kaynağını güçlendirdiğini, 2015 yılında ihraç primini 56.782.000 TL'ye yükselterek maddi duran varlıkların finansmanında kullandığını ifade edebiliriz.

X SAĞLIK A.Ş

Yıllar	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Maddi Duran Varlıklar	527	997	1131	988	1359	1141
Öz Kaynaklar Toplamı	89	274	482	340	470	946

Yabancı Kaynaklar Toplamı- Öz Kaynaklar İlişkisi: Lokman Hekim A.Ş'nin Öz kaynaklardaki artış Yabancı Kaynaklardaki artışın üzerinde olmuştur.

LOKMAN HEKİM A.Ş

Yıllar	2.009	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
Yabancı Kaynaklar Toplamı	100	94	100	123	180	186	189
Öz Kaynaklar	100	108	168	200	287	290	320

X SAĞLIK A.Ş

Yıllar	2.009	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
Yabancı Kaynaklar toplamı	100	214	288	239	324	468	372
Öz Kaynaklar	100	89	274	482	340	470	946

X Sağlık A.Ş nin Öz kaynaklarındaki artış toplam yabancı kaynaklardaki artıştan fazla olmakla birlikte 2012 ve 2015 yıllarında bu artışın oldukça fazla olduğu, işletmenin öz kaynaklarını güçlendirmek adına hisselerini sattığını görmekteyiz.

Her iki işletmeninde mali gücünün arttığını, alacaklılar açısından güvenli işletmeler olduğu söylenebilir. Başarılı bir işletmede eğilim, öz sermayenin kaynaklar arasındaki payının artması yönünde olmalıdır.

Tablo 13.LOKMAN HEKİM A.Ş GELİR TABLOSU TREND ANALİZİ

LOKMAN HEKİM A.Ş GELİR TABLOSU TREND ANALİZİ							
GELİR TABLOSU	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
BRÜT SATIŞLAR	113	123	188	225	257	285	
Satış İndirimleri (-)							
Net Satışlar	108	115	176	196	229	258	
Satışların Maliyeti (-)	120	135	205	265	296	324	
<u>BRÜT SATIS KARI</u>	80	68	109	33	71	105	
Paz.Sat.Dağ.Gid. (-)	116	162	179	318	291	414	
Genel Yönetim Gid. (-)	121	154	154	198	253	305	
Diğer Faaliyet Gelirleri	82	452	296	285	203	84	
Diğer Faaliyet Giderleri (-)	86	80	75	10	25	25	
<u>FAALİYET KARI / ZARARI</u>	60	66	156	32	86	137	
Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlar	145	80	52	92	106	76	
Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlar	70	68	53	64	76	66	
Finansman Giderleri (-)							
<u>OLAĞAN KAR VEYA ZARARLAR</u>	43	64	53	55	67	64	
Olağandışı Gelir ve Karlar							
Olağandışı Gid. Ve Zararlar							
<u>DÖNEM KARI VEYA ZARARI</u>	119	74	507	-44	150	386	
Sürdürülen Faaliyetler Vergi Gelir/Gideri	124	29	737	24	139	-1350	
Dön.Karı Vergi ve Diğ.Yüküm.	124	0	67	0	234	453	
<u>DÖNEM NET KARI</u>	118	81	473	-54	151	643	

Tablo 14. X SAĞLIK A.Ş GELİR TABLOSU TREND ANALİZİ

X SAĞLIK A.Ş GELİR TABLOSU TREND ANALİZİ						
Yıllar	2010	2011	2012	2013	2014	2015
BRÜT SATIŞLAR	109	174	221	226	249	294
Satış İndirimleri (-)	264	112	34	26	32	83
Net Satışlar	104	175	227	231	255	300
Satışların Maliyeti (-)	106	137	227	226	174	272
BRÜT SATIŞ KARI	85	689	219	299	1323	676
Paz.Sat.Dağ.Gid. (-)	110	191	244	150	186	255
Genel Yönetim Gid. (-)	145	183	220	233	269	337
Diğer Faaliyet Gelirleri						
Diğer Faaliyet Giderleri (-)						
FAALİYET KARI / ZARARI	212	-528	234	98	-1265	-183
Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlar	259	145	216	150	176	798
Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlar	2053	3902	1502	3850	2566	6010
Finansman Giderleri (-)	88	78	184	143	322	620
OLAĞAN KAR VEYA ZARARLAR3	140	43	347	617	-269	454
Olağandışı Gelir ve Karlar	400	1504	394	421	956	34
Olağandışı Gid. Ve Zararlar	40	216	3412	141	307	201
DÖNEM KARI VEYA ZARARI	45	-375	803	604	-554	543
Sürdürülen Faaliyetler Vergi Gelir/Gideri						
Dön.Karı Vergi ve Diğ.Yüküm.						
DÖNEM NET KARI	45	-375	803	604	-554	543

Brüt Satış Karı: Lokman Hekim A.Ş brüt satış karı dalgalı bir seyir halindedir. Son iki yılda toparlanmaya başladığı, maliyetlerle ilgili bir sıkıntı olduğu gözlemlenmektedir.

LOKMAN HEKİM A.Ş

Yıllar	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Net Satışlar	108	115	176	196	229	258
Satışların Maliyeti (-)	120	135	205	265	296	324
BRÜT SATIŞ KARI	80	68	109	33	71	105

X SAĞLIK A.Ş

Yıllar	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Net Satışlar	104	175	227	231	255	300
Satışların Maliyeti (-)	106	137	227	226	174	272
BRÜT SATIŞ KARI	85	689	219	299	1323	676

X Sağlık A.Ş'nin maliyetlerinin maliyetlerindeki eğilimin satışlara oranla yüksek olduğunu görmekteyiz. Duran varlıklardaki amortisman giderlerinin maliyetleri arttırdığını, işletmenin yurtdışı ve yurtiçinde yatırımlarının devam ettiği ve en büyük maliyet unsurunun duran varlıklardaki amortisman giderlerinin olduğunu söyleyebiliriz.

Faaliyet Karı: Lokman Hekim A.Ş'nin Faaliyet giderleri olan Pazarlama satış ve Genel Yönetim giderleri 2013, 2014, 2015 yıllarında oldukça artan düzeyde eğilim göstermektedir. Firmanın satışını artırmak için pazarlama giderlerini artırdığı varsayılabilir. 2014 ve 2015 yıllarında pazarlama satış politikasının olumlu etkisiyle faaliyet karının artış eğilimine geçtiğini görmekteyiz.

X SAĞLIK A.Ş						
Yıllar	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Paz.Sat.Dağ.Gid. (-)	110	191	244	150	186	255
Genel Yönetim Gid. (-)	145	183	220	233	269	337
<u>FAALİYET KARI / ZARARI</u>	212	-528	234	98	-1265	-183

X Sağlık A.Ş'nin trend analizinde son iki yılda faaliyet zararı çıkması yorum olarak olumlu bir görüntü olmamasına rağmen trend analizi yaparken yıllar itibaren faaliyet karını gelir tablosundaki mutlak değerlere de bakarak ayrıca incelemenin faydalı olacağı düşüncesindeyiz. Faaliyet karı veya zararı 2009 yılında (- 1.352.000 TL), 2010 (-2.861.000 TL), 2011 7.144.000, 2012 (-3.162.000 TL) 2013 -1.323.000 TL'den 17.104.000 TL'ye 2015 yılında da 2.474.000 TL'ye faaliyet karını yükselmiştir. Firmanın faaliyet karının düşük çıkmasının en büyük sebebinin maliyetlerdeki amortisman gideri ve uzun vadeli olarak duran varlıkların alımında kullandığı kredilerin faizlerinin olduğunu söyleyebiliriz.

Faaliyet giderleri brüt satış karıyla karşılanmalıdır. Her iki, firmayı incelediğimizde Lokman Hekim A.Ş'nin brüt satış karından faaliyet giderlerini karşıladıktan sonra olağan kara pay verdiğini görmekteyiz.

Olağan Kar Zarar: Olağan kar ve zararda Türkiye ekonomisinin son 2 yıldır 2014 ve 2015 yıllarında yaşamış olduğu kur dalgalanmalarının etkisini görmekteyiz.

Lokman Hekim A.Ş'nin Olağan Kar ve Zarar'da pek fazla artışı olmamasına rağmen X Sağlık A.Ş'nin yıllar itibariyle eğiliminin arttığını bununda kur farklarından dolayı olduğunu söyleyebiliriz.

Dönem Karı Zararı: Lokman Hekim A.Ş'nin 2014 ve 2015 yıllarındaki eğilim firmanın sonraki dönemlerde iyi bir eğilim göstereceği varsayılabilir. X Sağlık A.Ş'nin ise 2015 yılında toparlanmaya başladığı, sonraki yıllarda yatırımlardan geri dönüşün dönem karını arttırabileceğini söyleyebiliriz.

LOKMAN HEKİM A.Ş						
<u>Yıllar</u>	<u>2010</u>	<u>2011</u>	<u>2012</u>	<u>2013</u>	<u>2014</u>	<u>2015</u>
DÖNEM NET KARI	118	81	473	-54	151	643
X SAĞLIK A.Ş						
DÖNEM NET KARI	45	-375	803	604	-554	543

2013 yılının firma için dönüm noktası olduğu ve zorlu bir sürece girdiği, satış politikasının değişmesi, maddi duran varlıklara yapılan yatırımların geri dönüşünün hızlı olması, 2014 ve 2015 de fark edilir derecede olumlu eğilim göstererek firmanın karını artırıp, ortaklarına dağıttığını görmekteyiz.

2.3.2. Yatay Analiz (Karşılaştırmalı Tablolar Analizi)¹⁶

İşletme yaşayan bir varlık olduğu için esas olan onu mali durum ve faaliyet sonuçları bakımından hayat akışı içerisinde tanımaktır. Bunun için de işletmenin çeşitli dönemlerdeki bilançoları ve gelir tablolarını karşılaştırıp, kritiğinin yapılması gerekir. Bundan da anlaşılacağı gibi karşılaştırmalı tablolar analizi tekniği sadece bir işletmenin kendi içinde analiz edilmesine yarar.

Karşılaştırmalı tablolardan amaç, her kalemin zaman içerisinde gösterdiği değişimleri ve gelişmeyi incelemektir. Bunun için bu tekniğe yatay analiz dendiği de

¹⁶S.Bektöre,F.Çömlekçi,H.Sözbilir Mali Tablolar Analizi Tek Düzen Hesap Planına Göre, Ankara Mart 2013, s.58-103-133

olur. Bu teknik, birden fazla yıla ait tabloların karşılaştırması nedeniyle, yapısı itibarıyla dinamik analiz yapılmasına olanak verir.

Tutarları karşılaştırma yöntemi, art arda iki döneme ait analize hazır finansal tablolarda yer alan aynı tür tutarlar arasında, ilk döneme göre oluşan farkı saptamaya denir.¹⁷

Karşılaştırmalı tablolar analizi bir zaman serisi analizidir. Her bir kalemin artış ve azalış tutarları da analize dâhil edilir. Artış ve azalış oranları, kalemlerdeki değişim tutarlarının göreceli öneminin ortadan kalkmasına yol açabilir.¹⁸

Hesaplama şekli : $((1.yıl-2.yıl)/1.yıl)*100$

Tablo 15. LOKMAN HEKİM A.Ş BİLANÇO YATAY ANALİZİ

LOKMAN HEKİM A.Ş BİLANÇO YATAY ANALİZ						
	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
VARLIKLAR						
I.DÖNEN VARLIKLAR	-4,5	34,3	60,3	18,2	9,9	11,4
Hazır Değerler	69,0	18,3	50,7	-11,8	24,3	-74,5
Ticari Alacaklar	-12,4	31,9	54,6	0,8	36,4	18,1
Diğer Alacaklar	56,8	-34,8	-99,2	2.669,0	58,4	55,6
Stoklar	-22,0	74,6	213,5	69,2	-35,8	-4,0
Diğer Dönen Varlıklar	-35,6	261,2	88,6	-74,0	-27,5	72,9
Dönen Varlıklar Toplamı	-4,5	34,3	60,3	18,2	9,9	11,4
II.DURAN VARLIKLAR	0,5	21,9	6,9	59,8	-1,0	3,1
Mali Duran Varlıklar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Diğer Alacaklar	9,7	25,8	13,1	15,5	60,8	14,4
Canlı Varlıklar	0,0	0,0	57,2	9,3	19,5	96,0
Maddi Duran Varlıklar	-1,4	6,6	3,8	69,5	-0,7	-2,6
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	56,5	1.577,1	36,6	70,0	-7,3	-6,0
Duran Varlıklar Toplamı	0,5	21,9	6,9	59,8	-1,0	3,1
AKTİF TOPLAM	-0,9	25,1	21,6	44,7	2,2	5,8
I.KISA VD.YB.KAYNAK	-5,7	4,5	46,4	49,1	-18,7	-14,4
Mali Borçlar	10,6	-5,3	38,0	30,2	-31,2	-54,7
Ticari Borçlar	9,7	8,2	53,4	59,8	-9,0	-14,7
Diğer Borçlar	0,5	46,9	42,1	-92,4	83,3	26,9
Borç Karşılıkları	0,0	-31,8	-84,6	62,5	11,2	150,3
Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	-66,2	37,9	112,8	-50,8	-30,5	111,6

¹⁷ Durmuş, A,H.Arat,M.E.:a.g.k.s.120-121

¹⁸ Karapınar A,Zaif,A, F, Finansal Analiz, Gazi Kitabevi, Ankara 2009, s.134

Kısa Vd.Yb.Kaynak Toplamı	-5,7	4,5	46,4	49,1	-18,7	-14,4
II.UZUN VD.YB.KAYNAK	-5,4	7,2	-17,1	35,2	81,2	27,2
Mali Borçlar	-3,8	6,7	-33,3	-44,8	201,0	18,3
Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Karşılıklar	31,9	31,4	31,0	104,4	13,3	35,3
Cari Dönem Vergisiyle İlgili Borçlar	0,0	0,0	0,0	0,0	89,8	39,3
Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü	0,0	0,0	0,0	290,8	-19,3	-100,0
Diğer Uz.Vd.Yb.Kaynak	-30,8	48,1	577,7	-100,0	0,0	0,0
Uz.Vd.Yb.Kaynak Top.	-5,4	7,2	-17,1	35,2	81,2	27,2
III.ÖZKAYNAKLAR	7,5	55,9	19,3	43,4	0,9	10,4
Ödenmiş Sermaye	0,0	43,8	0,0	0,0	50,0	0,0
Paylara İlişkin Primler/Iskontolar	0,0	0,0	0,0	0,0	-100,0	0,0
Sermaye Yedekleri						
Kar Yedekleri	25,4	7,2	0,0	29,6	26,6	117,1
Yasal Yedekleri						
Geçmiş Yıllar Kar/Zararları	858,2	-14,7	94,2	140,5	-5,8	-11,9
Dönem net Karı	17,8	-29,7	366,5	-77,7	47,1	216,4
Özkaynaklar Toplamı	7,5	55,9	19,3	43,4	0,9	10,4
PASİF TOPLAMI	-0,9	25,1	21,6	44,7	2,2	5,8

Tablo 16. LOKMAN HEKİM A.Ş GELİR TABLOSU YATAY ANALİZİ

LOKMAN HEKİM A.Ş GELİR TABLOSU YATAY ANALİZ						
	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
BRÜT SATIŞLAR	13,1	8,8	52,9	19,3	14,3	11,2
Satış İndirimleri (-)						
Net Satışlar	8,1	6,3	53,6	11,1	16,8	12,8
Satışların Maliyeti (-)	20,2	12,1	52,1	29,4	11,6	9,3
BRÜT SATIŞ KARI	-20,4	-14,4	60,6	-69,6	114,6	46,9
Paz.Sat.Dağ.Gid. (-)	15,8	39,6	10,8	77,5	-8,5	42,4
Genel Yönetim Gid. (-)	20,6	27,6	0,3	28,5	27,6	20,5
Diğer Faaliyet Gelirleri	-17,6	448,8	-34,5	-3,8	-28,9	-58,4
Diğer Faaliyet Giderleri (-)	-14,1	-6,9	-6,7	-86,1	141,0	-1,8
- Atıl Kapasite Giderleri						
- Diğer						
FAALİYET KARI / ZARARI	-39,6	9,8	135,1	-79,3	165,2	59,4
Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlar	45,1	-45,1	-34,2	75,3	15,5	-28,6
Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlar	-29,6	-3,9	-21,8	20,3	20,1	-13,1
Finansman Giderleri (-)						
OLAĞAN KAR VEYA ZARARLAR	-56,7	47,6	-16,8	2,8	22,7	-5,3
Olağandışı Gelir ve Karlar						
Olağandışı Gid. Ve Zararlar						
DÖNEM KARI VEYA ZARARI	18,7	-37,2	580,7	-108,7	-439,9	158,4
Sürdürülen Faaliyetler Vergi Gelir/Gideri						
Dön.Karı Vergi ve Diğ						
Yasal Yük.Karşılıklar (-)						
DÖNEM NET KARI	17,8	-31,1	483,0	-111,4	-379,3	325,7

Tablo 17. X SAĞLIK A.Ş BİLANÇO YATAY ANALİZİ

X SAĞLIK A.Ş BİLANÇO YATAY ANALİZ						
	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
VARLIKLAR						
I.DÖNEN VARLIKLAR	89	25	-9	56	56	0
Hazır Değerler	332	-80	499	-62	540	103
Menkul Kıymetler						
Ticari Alacaklar	-4	45	30	15	48	20
Diğer Alacaklar	20	201	-84	701	92	-29
Stoklar	1.371	-74	78	-69	-21	193
Peşin Ödenmiş Giderler	18	-59	459	70	-33	-18
Diğer Dönen Varlıklar	1.762	12	44	7	17	22
Dönen Varlıklar Toplamı	89	25	-9	56	56	0
II.DURAN VARLIKLAR	97	58	0	4	36	-2
Ticari Alacaklar	0	0	0	38	-77	0
Mali Duran Varlıklar	29	64	-35	-3	0	0
Maddi Duran Varlıklar	427	89	13	-13	38	-16
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	52	40	-6	20	37	7
Duran Varlıklar Toplamı	97	58	0	4	36	-2
AKTİF TOPLAM	94	47	-3	18	43	-1
I.KISA VD.YB.KAYNAK	236	56	8	-24	27	89
Mali Borçlar	75	530	18	-50	50	167
Ticari Borçlar	411	-30	-12	34	1	1
Diğer Borçlar	2.366	-94	1.015	-70	-5	-85
Alınan Avanslar	-9	-77	128	-91	-100	0
Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümler	74	77	-11	-1	11	14
Diğer Kısa Vd.Yb.Kaynak						
Kısa Vd.Yb.Kaynak Toplamı	236	56	8	-24	27	89
II.UZUN VD.YB.KAYNAK	91	27	-27	73	49	-45
Mali Borçlar	98	29	-33	88	51	-45
Ticari Borçlar	0	0	411	-53	-44	-100
Diğer Borçlar	-32	-95	-100	0	-86	-100
Diğer Uz.Vd.Yb.Kaynak						
Uz. Vd. Yb. Kaynak Top.	91	27	-27	73	49	-45
III. ÖZKAYNAKLAR	-11	206	76	-29	38	101
Ödenmiş Sermaye	65	51	25	0	0	27
Değer Artış Fonları						
Sermaye Yedekleri	-100	0	0	0	0	152
Kar Yedekleri	0	0	0	0	0	0
Yasal Yedekleri						
Yenileme Fonu						
Geçmiş Yıllar Kar/Zararları	0	0	2.329	0	0	158
E-Geçmiş Yıllar Zararları (-)	34	12	0	184	49	0
Dönem net Karı	-55	-929	-314	-25	-192	-198
Öz kaynaklar Toplamı	-11	206	76	-29	38	101
PASİF TOPLAMI	94	47	-3	18	43	-1

Tablo 18. X SAĞLIK A.Ş GELİR TABLOSU YATAY ANALİZİ

X SAĞLIK A.Ş GELİR TABLOSU YATAY ANALİZ						
Yıllar	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
BRÜT SATIŞLAR	-15	707	-68	37	342	-49
Satış İndirimleri (-)	164	-58	-69	-23	23	155
Net Satışlar	4	68	29	2	10	18
Satışların Maliyeti (-)	6	29	66	0	-23	56
BRÜT SATIŞ KARI	-15	707	-68	37	342	-49
Paz.Sat.Dağ.Gid. (-)	10	74	28	-38	24	37
Genel Yönetim Gid. (-)	45	27	20	6	15	26
Diğer Faaliyet Gelirleri						
Diğer Faaliyet Giderleri (-)						
- Atıl Kapasite Giderleri						
- Diğer						
FAALİYET KARI / ZARARI	112	-350	-144	-58	-1.392	-86
Öz kaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımların Kar/Zararlarındaki Paylar						
Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlar	159	-44	49	-31	17	354
Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlar	1.953	90	-62	156	-33	134
Finansman Giderleri (-)	-12	-11	136	-22	126	92
OLAĞAN KAR VEYA ZARARLAR	40	-69	699	78	-144	-269
Olağandışı Gelir ve Karlar	300	276	-74	7	127	-96
Olağandışı Gid. Ve Zararlar	-60	441	1.480	-96	118	-35
DÖNEM KARI VEYA ZARARI	-55	-929	-314	-25	-192	-198
Sürdürülen Faaliyetler Vergi Gelir/Gideri						
Dön.Karı Vergi ve Diğ						
- Ertelenmiş Vergi Gelir/Gideri						
Yasal Yük.Karşılıklar (-)						
DÖNEM NET KARI	-55	-929	-314	-25	-192	-198

Varlık Yapısındaki Değişiklik: Lokman Hekim A.Ş'nin Dönen varlık yapısındaki değişimin Duran varlık yapısındaki değişime oranla yıllar itibariyle daha fazla olduğu görülmektedir. Firmanın 2013 yılında büyük bir yatırım yaptığı ve duran varlık yapısının 2012 yılıyla karşılaştırıldığında % 59 arttırdığını söyleyebiliriz.

LOKMAN HEKİM A.Ş	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
VARLIKLAR						
I.DÖNEN VARLIKLAR	-4,5	34,3	60,3	18,2	9,9	11,4
II.DURAN VARLIKLAR	0,5	21,9	6,9	59,8	-1,0	3,1

X Sağlık A.Ş'nin varlık yapısında 2012 yılında durgunluk görüldüğü, Dönen varlıkların sonraki yıllarda artış eğiliminde olduğu ve 2015 yılında bir önceki yıla göre varlığını koruduğunu, 2014 yılında duran varlıklarda artış olduğunu belirtebiliriz.

Her iki firmanın da dönen varlıklarının artmasındaki en büyük sebep ticari alacaklarının artmasından kaynaklanmaktadır. Firmalar satış yapmakla birlikte tahsilatlarını zamanında tahsil edememektedir.

X. SAĞLIK A.Ş	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
I.DÖNEN VARLIKLAR	89	25	-9	56	56	0
II. DURAN VARLIKLAR	97	58	0	4	36	-2

Hazır Değerlerdeki Değişiklik: Lokman: Hekim AŞ'nin Hazır değerlerinde 2013 ve 2015 yıllarında azalış gözlemlenmektedir. Bu azalışın sebebi yatırımları sebebiyle likit varlıkların bir kısmını yatırımlara kaydırmış olabilir. Bu sebeple firma ileriki dönemlerde daha dikkatli olması gerekebilir.

LOKMAN HEKİM A.Ş	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
Hazır Değerler	69,0	18,3	50,7	-11,8	24,3	-74,5

X Sağlık AŞ'nin 2011 ve 2013 yıllarında karşılaştırıldıkları yıllara göre hazır değerlerinde azalış olduğu 2014 yılında yüksek bir artışın olduğu ve bu artışın 2015 yılında da devam ettiğini (bu artışın sebebi yılın son gününde nakit kredi kullanımından veya alacak tahsilatından kaynaklandığı) söyleyebiliriz.

X Sağlık A.Ş	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
Hazır Değerler	332	-80	499	-62	540	103

Stoklardaki Değişiklik: Her iki firma hastane işletmeciliği ile ilgilendiği için stokları karşılaştırmak anlamlı olmayacağından karşılaştırma yapılmamıştır.

Alacaklardaki Değişiklik: Lokman Hekim AŞ'nin 2011 ve 2012 yıllarında alacaklarının arttığını 2013 yılında azalışa geçtiğini ve 2014 ve 2015 yıllarında artış yönünde olduğunu görmekteyiz. Bu artış ve azalışlar satış hacminin artmasından veya alacakların tahsil kabiliyetinin son yıllarda azalış yönünde olmasından kaynaklanabilir.

	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
Lokman Hekim A.Ş						
Ticari Alacaklar	-12,4	31,9	54,6	0,8	36,4	18,1

X Sağlık A.Ş Alacaklarda 2011 yılından itibaren artış yönünde olduğunu görmekteyiz.2014 yılında alacakların tahsilatında sıkıntı yaşanıldığı ve 2015 yılında toparlandığı görülmektedir. Her iki firmanın müşterilerinin arasında Kamu kurumlarının olmasından dolayı ve 2014 yılındaki ekonomik gerilemenin etkisinin alacakların tahsilatını etkilediğini görmekteyiz.

X Sağlık A.Ş	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
Ticari Alacaklar	-4	45	30	15	48	20

Satış Hacmindeki Değişiklik: İki firmanın da satışlarını arttırdığını görmekteyiz. Lokman Hekim AŞ'nin 2013 yılında yapmış olduğu yatırım stratejisinin olumlu yansımaları, X A.Ş'nin'de satışlarını arttırdığını, yatırımlarının geri dönüşümünün satışlara yansıdığını görmekteyiz.

Lokman Hekim A.Ş	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
Net Satışlar	8,1	6,3	53,6	11,1	16,8	12,8

X Sağlık A.Ş	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
Net Satışlar	4	68	29	2	10	18

Stoklar, Alacaklar ve Satışlardaki Artışların Karşılaştırılması: İki firmada Sağlık sektöründe hizmet veren firma olmasından dolayı stoklardaki artışlar yaşanan ekonomik sıkıntının etkisiyle tedarikçiye peşin ödeme yapmalarından dolayı verilen sipariş avanslarından kaynaklandığını düşünmekteyiz. Lokman Hekim AŞ'nin son iki yılda stok maliyetlerini kontrol altına aldığını, X AŞ'nin de artan satış hacmine oranla 2015 yılında maliyetinin arttığını görmekteyiz.

Her iki firmanın ticari alacakları satışlarına oranla daha yüksek artış göstermekte. Alacakların tahsilatında sıkıntı yaşanıldığı, vadeli satışların arttığını söyleyebiliriz. İki firmanın da en büyük müşterisi devlet kurumları olmasından dolayı, ekonomik ve siyasi sıkıntıların devlet kuruluşlarının ödemelerine yansıdığı, firmaların alacaklarını uzun vadelerle tahsil ettiğini görmekteyiz.

Lokman Hekim A.Ş	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
Ticari Alacaklar	-12,4	31,9	54,6	0,8	36,4	18,1
Stoklar	-22,0	74,6	213,5	69,2	-35,8	-4,0
Net Satışlar	8,1	6,3	53,6	11,1	16,8	12,8
X Sağlık A.Ş	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
Ticari Alacaklar	-4	45	30	15	48	20
Stoklar	1.371	-74	78	-69	-21	193
Net Satışlar	4	68	29	2	10	18

Dönen Varlıklardaki Değişiklik: İki firmada satışlarını arttırırken dönen varlıklarını da arttırmıştır. Burada dönen varlıkların yapısına bakmamız gerekecektir. Lokman Hekim AŞ'nin 2014 yılında dönen varlıkların yapısı % 9,9 hazır değerler % 24,3, alacaklar % 36,4 stoklar %-35,8 ve %-27,5 diğer dönen varlıklar iken, 2015 yılında bu oranlar dönen varlıklar %11,4 hazır değerler %-74,5 alacaklar % 18,1 stoklar % -4 ve dönen varlıklar % 72,9 şeklini almıştır. Dönen varlıkların likiditesinin düştüğü gözlemlenmektedir.

X Sağlık A.Ş'nin Dönen varlıklarındaki değişiklikler 2014 yılında dönen varlıklar % 56 hazır değerler % 54, alacaklar % 48 stoklar %-21 ve % -17 diğer dönen varlıklar iken, 2015 yılında bu oranlar dönen varlıklar % 0 hazır değerler %103 alacaklar % 20 stoklar % 193 ve dönen varlıklar % 22' dir. X Sağlık A.Ş'nin Dönen varlıkların likiditesini arttırdığını görmekteyiz.

Lokman Hekim A.Ş	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
İ.DÖNEN VARLIKLAR	-4,5	34,3	60,3	18,2	9,9	11,4
Net Satışlar	8,1	6,3	53,6	11,1	16,8	12,8
X Sağlık A.Ş	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
İ.DÖNEN VARLIKLAR	89	25	-9	56	56	0
Net Satışlar	4	68	29	2	10	18

Maddi Duran Varlıklarda Değişiklik: Tablodaki rakamlara birikmiş amortisman tutarları dahil edilmeden analiz edilmiş ve rakamların tabloya sığması açısından da 1.000'e bölünmüştür. Lokman Hekim A.Ş'nin 2013 yılında 66.220.000 TL yüksek bir yatırım yaptığını, X Sağlık A.Ş'nin ise süreklilik gösteren bir yatırım politikasının olduğunu ve 2015 yılında yatırımlara ara verdiğini söyleyebiliriz.

X Sağlık A.Ş'nin uzun vadeli kredilerine baktığımız da yatırımlarını kredi ile finanse ettiğini ve bu yatırımların içinde reel bir artış olmayan kur farkları ve finansman giderlerinin aktifleşmesinden dolayı da yatırımlardaki artışın bir kısmının bu sebeplerden kaynaklandığını göz ardı etmememiz gerekir. Lokman Hekim A.Ş.'ninde 2013 yılından itibaren uzun vadeli kredilerinin arttığını ve finansman giderlerinin ve kur farklarının da yatırımlardaki artışa etki ettiğini belirtebiliriz.

(Rakamlar*1.000)

Lokman Hekim A.Ş	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
Maddi Duran varlık yatırım	1.464	5.204	4.561	66.220	5.740	4.275
X A.Ş	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
Maddi Duran varlık yatırım	10.641	15.375	31.117	9.962	20.037	1.712

Kısa Süreli Yabancı Kaynaklarda Değişiklik: Lokman Hekim AŞ'nin 2014 yılından itibaren kısa vadeli borçlarını azalttığını, bu azalışa rağmen dönen varlıkların azalmayıp kendisini koruduğunu görmekteyiz. Çalışma sermayesi açısından olumlu bir sonuçtur. X Sağlık A.Ş'nin bankalardan sağlamış olduğu borçlarının payının artması olumsuz bir gelişmenin sonucudur. İşletmenin yatırımlarının bir kısmını kısa vadeli fonlarla fonladığını görmekteyiz.

Lokman Hekim A.Ş	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
I.DÖNEN VARLIKLAR	-4	34	60	18	10	11
I.KISA VD.YB.KAYNAK	-6	4	46	49	-19	-14
X A.Ş	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
I.DÖNEN VARLIKLAR	89	25	-9	56	56	0
I.KISA VD.YB.KAYNAK	236	56	8	-24	27	89

Uzun Süreli Yabancı Kaynaklarda Değişiklik: Her iki firmada da farklı değişimlerin olduğu, Lokman Hekim A.Ş uzun vadeli borçlarını arttırırken X Sağlık A.Ş'nin 2015 yılında uzun süreli borcunu yüksek oranda düşürdüğünü görmekteyiz. Kaynak yapısı olarak firmanın öz kaynağını güçlendirerek uzun süreli borçlarını ödediğini söyleyebiliriz.

Lokman Hekim A.Ş	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
II.UZUN VD.YB.KAYNAK	-5	7	-17	35	81	27
X Sağlık A.Ş	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
II.UZUN VD.YB.KAYNAK	91	27	-27	73	49	-45

Öz Sermayede Değişiklik: X Sağlık A.Ş'nin hisse senedini ihraç ederek öz sermayesini arttırdığını, işletmenin mali yapısını güçlendiğini ortaya koymaktadır. Yabancı kaynak / Öz kaynak oranı da 2014 yılından 2015'e gerilemiş ve önceki yıla göre iyileşmiştir. Lokman Hekim A.Ş'nin de Öz sermayesini güçlendirdiğini söyleyebiliriz.

Lokman Hekim A.Ş	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
Yabancı Kaynak/ Öz kaynak oranı	156%	106%	110%	112%	114%	105%
X Sağlık A.Ş	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
Yabancı Kaynak/ Öz kaynak oranı	1275%	559%	264%	508%	529%	210%
Lokman Hekim A.Ş	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
III.ÖZ KAYNAKLAR	8	56	19	43	1	10
X Sağlık A.Ş	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
III.ÖZ KAYNAKLAR	-11	206	76	-29	38	101

2.3.3. Dikey Analiz (Yüzde Metodu ile Analiz)

Bir işletmenin mali durumunu ve faaliyet sonuçlarını tanıyıp hakkında tam bir hüküm verebilmek, onun faaliyette bulunduğu endüstri kolundaki diğer işletmelerin durumuyla karşılaştırılmasını gerektirir. Bunun için kalemleri tablo içindeki oransal önlemlerine göre yazarak başka işletmelerin aynı şekilde hazırlanmış tablolarıyla karşılaştırılır.¹⁹

¹⁹Bektöre.S,Çömlekçi.F,Sözbilir.H,Mali Tablolar Analizi,Eskişehir 1998,s.77

Bilanço toplamı 100 varsayılarak bilanço kalemlerinin aktif toplama oranı analiz edilmektedir. Gelir tablosunda ise, net satışlar 100 kabul edilerek ilgili kalemlerin net satışlara oranı analiz edilir.

Bu analiz tekniğine “dikey analiz” veya “müşterek esasa indirgenmiş tablolar” da denir. Yüzde tekniğinin uygulanmasıyla mali tabloların anlaşılabilirliği daha da kolaylaşır. Çünkü mali tablolar büyük rakamlar yerine yüzdelerle ifade edilir.

(İlgili Kalem/Varlık Toplamı)*100

Tablo 19. LOKMAN HEKİM A.Ş BİLANÇO DİKEY ANALİZİ

LOKMAN HEKİM A.Ş BİLANÇO DİKEY ANALİZ	2.009	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
Varlıklar							
I.DÖNEN VARLIKLAR	26,7	25,7	27,6	36,4	29,7	31,9	33,6
Hazır Değerler	1,3	2,2	2,0	2,5	1,5	1,9	0,5
Ticari Alacaklar	18,9	16,7	17,6	22,4	15,6	20,8	23,2
Diğer Alacaklar	2,5	4,0	2,1	0,0	0,3	0,4	0,6
Stoklar	2,1	1,6	2,3	5,8	6,8	4,3	3,9
Peşin Ödenmiş Giderler	0,0	0,0	0,0	0,0	4,5	3,8	4,3
Diğer Dönen Varlıklar	1,9	1,3	3,6	5,6	1,0	0,7	1,2
Dönen Varlıklar Toplamı	26,7	25,7	27,6	36,4	29,7	31,9	33,6
II.DURAN VARLIKLAR	73,3	74,3	72,4	63,6	70,3	68,1	66,4
Mali Duran Varlıklar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Diğer Alacaklar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Canlı Varlıklar	0,0	0,0	2,1	2,7	2,0	2,4	4,4
-Öz kaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımlar	0,9	1,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Maddi Duran Varlıklar	70,0	69,6	59,3	50,7	59,3	57,6	53,1
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	0,3	0,5	6,5	7,3	8,5	7,8	6,9
Şerefiye	0,0	0,0	2,7	2,2	1,6	1,5	1,4
Peşin Ödenmiş Giderler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,3	0,1
Ertelenmiş Vergi Varlığı	2,0	2,0	1,3	0,0	0,0	0,0	1,8
Diğer Duran Varlıklar	0,0	1,0	0,4	0,8	0,0	0,0	0,0
Birikmiş Amortismanlar (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Duran Varlıklar Toplamı	73,3	74,3	72,4	63,6	70,3	68,1	66,4
AKTİF TOPLAM	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
İKİSA VD.YB.KAYNAK	41,7	39,7	33,1	39,9	41,1	32,7	26,5
Mali Borçlar	18,2	20,3	15,4	17,5	15,7	10,6	4,5
Ticari Borçlar	10,6	11,7	10,1	12,8	14,1	12,6	10,1
Çalışanlara Sağlanan Faydalar Kapsamında Borçlar	0,0	0,0	0,0	0,0	3,0	3,3	3,5
Diğer Borçlar	3,0	3,1	3,6	4,2	0,2	0,4	0,5

Dönem Karı Vergi Yükümlülüğü	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,3
Borç Karşılıkları	1,8	1,8	1,0	0,1	0,1	0,2	0,4
Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	8,1	2,8	3,0	5,3	1,8	1,2	2,5
Diğer Kısa Vd.Yb.Kaynak	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kısa Vd.Yb.Kaynak Toplamı	41,7	39,7	33,1	39,9	41,1	32,7	26,5
II.UZUN VD.YB.KAYNAK	22,3	21,3	18,3	12,5	11,6	20,6	24,8
Mali Borçlar	21,1	20,5	17,4	9,6	3,7	10,8	12,0
Ticari Borçlar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Diğer Borçlar	0,5	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ertelenmiş Gelirler	0,0	0,0	0,0	0,0	2,0	0,5	1,6
Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Karşılıklar	0,3	0,4	0,5	0,5	0,7	0,8	1,0
Cari Dönem Vergisiyle İlgili Borçlar	0,0	0,0	0,0	0,0	4,2	7,7	10,2
Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü	0,0	0,0	0,0	0,4	1,1	0,9	0,0
Diğer Uz.Vd.Yb.Kaynak	0,4	0,3	0,4	2,0	0,0	0,0	0,0
Uz.Vd.Yb.Kaynak Top.	22,3	21,3	18,3	12,5	11,6	20,6	24,8
III.ÖZKAYNAKLAR	36,0	39,0	48,6	47,7	47,3	46,7	48,7
Ödenmiş Sermaye	19,1	19,3	22,2	18,2	12,6	18,5	17,5
Paylara İlişkin Primler/Iskontolar	0,0	0,0	10,7	8,8	6,1	0,0	0,0
Geri Alınmış Paylar (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,7
Kar veya Zararda Yeniden Sınıflandırılmayacak Birikmiş Diğer Kapsamlı Gelirler veya Giderler - Yeniden Değerleme ve Ölçüm	0,0	0,0	0,0	0,0	22,5	21,7	20,2
Kazanç/Kayıpları	0,0	0,0	0,0	0,0	22,9	22,4	21,2
- Tanımlanmış Fayda Planları Yeniden Ölçüm Kazanç/Kayıpları	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,4	-0,7	-1,0
- Diğer Kazanç/Kayıplar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kar veya Zararda Yeniden Sınıflandırılacak Birikmiş Diğer Kapsamlı Gelirler veya Giderler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,4	-0,2
- Yabancı Para Çevirim Farkları	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,4	0,0
Değer Artış Fonları	13,5	13,6	10,9	9,0	0,0	0,0	0,0
Sermaye Yedekleri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kar Yedekleri	0,7	0,9	0,8	0,7	0,6	0,7	1,5
Yasal Yedekleri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Yenileme Fonu	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Geçmiş Yıllar Kar/Zararları	0,2	2,4	1,6	2,6	4,3	4,0	3,3
Dönem net Karı	2,3	2,7	1,5	5,9	0,9	1,3	3,9
AZINLIK PAYLARI	0,0	0,0	0,9	2,5	0,3	0,8	3,2
Özkaynaklar Toplamı	36,0	39,0	48,6	47,7	47,3	46,7	48,7
PASİF TOPLAMI	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tablo 20. X SAĞLIK A.Ş BİLANÇO DİKEY ANALİZİ

X SAĞLIK A.Ş BİLANÇO DİKEY ANALİZ	2.009	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
I.DÖNEN VARLIKLAR	35,1	34,2	29,1	27,2	35,9	39,1	39,5
Hazır Değerler	0,3	0,7	0,1	0,6	0,2	0,8	1,7
Menkul Kıymetler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ticari Alacaklar	21,1	10,4	10,3	13,7	13,4	13,9	16,8
- İlişkili taraflardan alacaklar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- Diğer ticari alacaklar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Alacaklar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Diğer Alacaklar	10,0	6,2	12,7	2,0	13,9	18,6	13,4
- İlişkili Taraf	0,0	2,7	2,6	1,2	12,4	17,5	12,2
- Diğer	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stoklar	1,4	10,8	1,9	3,5	0,9	0,5	1,5
Peşin Ödenmiş Giderler	1,7	1,0	0,3	1,7	2,4	1,1	0,9
Diğer Dönen Varlıklar	0,5	5,0	3,8	5,7	5,1	4,2	5,2
Dönen Varlıklar Toplamı	35,1	34,2	29,1	27,2	35,9	39,1	39,5
II.DURAN VARLIKLAR	64,9	65,8	70,9	72,8	64,1	60,9	60,5
Ticari Alacaklar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Mali Duran Varlıklar	5,6	3,7	4,1	2,8	2,3	1,6	1,6
Diğer Alacaklar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Maddi Duran Varlıklar	8,3	22,6	29,0	33,9	25,1	24,1	20,5
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	49,9	39,1	37,3	36,1	36,7	35,1	37,9
Şerefiye	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Peşin Ödenmiş Giderler	1,1	0,4	0,5	0,0	0,0	0,1	0,5
Ertelenmiş Vergi Varlığı	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Diğer Duran Varlıklar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Birikmiş Amortismanlar (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Duran Varlıklar Toplamı	64,9	65,8	70,9	72,8	64,1	60,9	60,5
AKTİF TOPLAM	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
İKİSİA VD.YB.KAYNAK	13,4	23,1	24,6	27,3	20,7	15,5	29,6
Mali Borçlar	4,0	3,6	15,4	18,6	7,9	8,3	22,4
Ticari Borçlar	6,8	17,9	8,5	7,8	8,8	6,2	6,4
Diğer Borçlar	0,0	0,2	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Alınan Avanslar	2,1	1,0	0,2	0,4	0,0	0,0	0,0
Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümler	0,4	0,4	0,5	0,4	0,4	0,3	0,3
Gelecek Aylara Ait Gelirler ve Gider Tahakkuk.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,7	0,4
Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Diğer Kısa Vd.Yb.Kaynak	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kısa Vd.Yb.Kaynak Toplamı	13,4	23,1	24,6	27,3	17,5	15,5	29,6
II.UZUN VD.YB.KAYNAK	70,8	69,6	60,2	45,2	66,0	68,6	38,1
Mali Borçlar	65,8	67,1	58,9	40,4	64,5	68,0	38,1
Ticari Borçlar	0,0	0,0	0,7	3,9	1,6	0,6	0,0
Diğer Borçlar	5,0	1,8	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Diğer Uz.Vd.Yb.Kaynak	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Uz.Vd.Yb.Kaynak Top.	70,8	69,6	60,2	45,2	66,0	68,6	38,1
III.ÖZKAYNAKLAR	15,8	7,3	15,2	27,5	16,5	15,9	32,3
Ödenmiş Sermaye	18,0	15,3	15,8	20,4	17,3	12,0	15,5
Sermaye Yedekleri	11,7	0,0	0,0	19,0	16,1	11,3	28,7
Kar Yedekleri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Yasal Yedekleri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Yenileme Fonu	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Geçmiş Yıllar Kar/Zararları	0,5	0,3	0,2	4,7	4,0	2,8	7,2
E-Geçmiş Yıllar Zararları (-)	-10,8	-7,5	-5,7	-5,8	-14,1	-14,6	-14,8
Dönem net Karı	-3,7	-0,9	4,9	-10,8	-6,9	4,4	-4,4
Öz kaynaklar Toplamı	15,8	7,3	15,2	27,5	16,5	15,9	32,3
PASİF TOPLAMI	100	100	100	100	100	100	100

Varlıkların Dağılımında Değişiklik: Her iki firmada yatırımlara yüksek pay ayırdığı için doğru pazar analizine dayandırıldığı düşünülerek, gelecekte karlılığına olumlu etki yapması düşünülmektedir. Varlık yapısı içinde Duran varlıkların yüksek olması da normal karşılanabilir.

LOKMAN HEKİM A.Ş DİKEY ANALİZ	2.009	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
I.DÖNEN VARLIKLAR	26,7	25,7	27,6	36,4	29,7	31,9	33,6
II.DURAN VARLIKLAR	73,3	74,3	72,4	63,6	70,3	68,1	66,4

X SAĞLIK A.Ş BİLANÇO DİKEY ANALİZ	2.009	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
I.DÖNEN VARLIKLAR	35,1	34,2	29,1	27,2	35,9	39,1	39,5
II.DURAN VARLIKLAR	64,9	65,8	70,9	72,8	64,1	60,9	60,5

Dönen Varlıkların Yapısında Değişiklik: Lokman Hekim A.Ş nin ve X Sağlık A.Ş'nin yıllar itibariyle aktif toplam içindeki paylarını artırarak devam ettirmişlerdir. Lokman Hekim A.Ş'nin Dönen varlıklardaki en büyük payı alacaklar, stoklar ve peşin ödenmiş giderler yer tutmaktadır. X Sağlık A.Ş'nin Dönen varlıklarındaki en büyük pay alan kalemleri, alacaklar, Diğer alacaklar ve diğer dönen varlıklardır. Her iki firmanın satışlarının artmasıyla birlikte alacaklardaki tutarların arttığını, alacakların tahsilatıyla ilgili iyileştirici tahsilat politikasının uygulanmasının firmaların yararına olacağı öngörülmektedir.

Kısa Süreli Yabancı Kaynaklarda Değişiklik: Lokman Hekim A.Ş'nin kısa vadeli borçlarını azalttığını, uzun vadeli borçlarını arttırdığını; X Sağlık A.Ş'nin 2015 yılında yüksek olan uzun vadeli borçlarını 2015 yılında hisse senedi ihracıyla elde etmiş tutarı uzun vadeli kredi borçlarını kapatmada kullandığını söyleyebiliriz.

LOKMAN HEKİM A.Ş DİKEY ANALİZ	2.009	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
I.KISA VD.YB.KAYNAK	41,7	39,7	33,1	39,9	41,1	32,7	26,5
II.UZUN VD.YB.KAYNAK	22,3	21,3	18,3	12,5	11,6	20,6	24,8
III.ÖZKAYNAKLAR	36,0	39,0	48,6	47,7	47,3	46,7	48,7

X SAĞLIK A.Ş BİLANÇO DİKEY ANALİZ	2.009	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
I.KISA VD.YB.KAYNAK	13,4	23,1	24,6	27,3	20,7	15,5	29,6
II.UZUN VD.YB.KAYNAK	70,8	69,6	60,2	45,2	66,0	68,6	38,1
III.ÖZKAYNAKLAR	15,8	7,3	15,2	27,5	16,5	15,9	32,3

Yabancı Kaynakların Pasif Toplam İçindeki Payı: Lokman Hekim A.Ş'nin iktisadi varlıklarını 2011, 2012 ve 2013 yıllarında büyük oranda öz kaynakla finanse ederken, 2009,2010, 2014 ve 2015 yıllarında yarı yarıya yabancı kaynaklarla paylaştığını görmekteyiz. Günümüzde kabul edilen eşitlik öz kaynak % 40, yabancı kaynaklar % 60 öngörülmektedir. Lokman Hekim'in Mali yapı olarak kaynaklarını verimli kullandığı iyi bir gelişme gösterdiği söylenebilir.

X Sağlık A.Ş'nin iktisadi varlıklarını yoğun olarak yabancı kaynaklardan fonladığını 2015 yılında mali yapısında iyileşme eğilimi göstererek Öz kaynak oranını arttırdığını görmekteyiz. Firmanın yüksek tutarlarda cihaz yatırımı yaptığı ve yurtdışı yatırımlarını da dış kaynaklarla fonladığını göz önüne aldığımızda, oranların yüksek çıkması normal karşılanabilir.

Aktif üzerinde alacaklıların daha çok hak sahibi olduğunu ve dolayısıyla öz kaynakların alacaklılar için güvence oluşturmadığını gösterir. Toplam yabancı kaynaklar kısa vadeli borçların ikinci sırayı alması işletmenin kısa vadeli borç ödeme gücü bakımından lehine bir durumdur.

Lokman Hekim A.Ş	2.009	2.010	2011%	2012%	2.013	2014%	2.015
Yabancı kaynak pasif oranı	45%	43%	37%	25%	23%	41%	50%
X Sağlık A.Ş	2.009	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2.015
Yabancı kaynak pasif oranı	84%	93%	85%	72%	84%	84%	68%

Öz Kaynak Artışıyla Varlıklardaki Artışın Karşılaştırılması: Lokman Hekim A.Ş'nin Duran varlıkların büyük kısmını öz kaynaklardan kalan kısmını da uzun vadeli borçlanarak karşıladığını görmekteyiz.

X Sağlık A.Ş'nin Duran varlıklarını uzun vadeli kredilerle fonladığını görmekteyiz. Son yılda öz kaynağını güçlendirmesine rağmen hala varlıklarını dış borçlanma ile finanse ettiğini, Yabancı kaynakların maliyetinin karlılığı olumsuz etkileyeceğini ve öz kaynakların güçlendirilmesi gerektiğini söyleyebiliriz.

LOKMAN HEKİM A.Ş DİKEY ANALİZ	2.009	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
II.DURAN VARLIKLAR	73,3	74,3	72,4	63,6	70,3	68,1	66,4
III.ÖZKAYNAKLAR	36,0	39,0	48,6	47,7	47,3	46,7	48,7

X Sağlık A.Ş BİLANÇO DİKEY ANALİZ	2.009	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
Duran Varlıklar Toplamı	64,9	65,8	70,9	72,8	64,1	60,9	60,5
III.ÖZKAYNAKLAR	15,8	7,3	15,2	27,5	16,5	15,9	32,3

LOKMAN HEKİM A.Ş DİKEY ANALİZ	2.009	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
I.DÖNEN VARLIKLAR	26,7	25,7	27,6	36,4	29,7	31,9	33,6
I.KISA VD.YB.KAYNAK	41,7	39,7	33,1	39,9	41,1	32,7	26,5

Lokman Hekim A.Ş'nin Kısa vadeli borçlarının çoğunluğunu dönen varlıklarla karşılarken, X Sağlık A.Ş'nin dönen varlıklarla kısa vadeli borçlarını ödeyebildiği gibi, kalan tutarında duran varlıkları finanse ettiğini söyleyebiliriz, bu durum işletme için olumlu bir gelişmedir.

X SAĞLIK A.Ş BİLANÇO DİKEY ANALİZ	2.009	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
I.DÖNEN VARLIKLAR	35,1	34,2	29,1	27,2	35,9	39,1	39,5
I.KISA VD.YB.KAYNAK	13,4	23,1	24,6	27,3	20,7	15,5	29,6

2.3.4. ORAN ANALİZİ (Rasyo Analizi)

Bilançonun aktif ve pasifi ile gelir tablosu kalemleri arasındaki bağıntıları kesir veya yüzde olarak açıklayan orandır.

Bilançoların aktif ve pasif kalemleri arasındaki ilişkileri en iyi ortaya koyacak yöntem, oranlar yöntemidir. Özellikle birbirini izleyen yıllara ait oranların kıyaslanması, işletmenin mali yapısı ve bilanço kalemlerinin eğilimi hakkında finansal analiz yapanlara yol gösterir.²⁰

Matematikte “oran” anlamına gelen rasyo sözcüğü, finansal tablolar analizle ilgili çalışmalar bakımından her biri ayrı bir anlam taşıyan homojen kıymetler arasındaki oransal bağlantıları yansıtır. Söz konusu kıymetler arasındaki bu bağlantılar; matematikten de bilindiği gibi, ya doğru orantılı ya da ters orantılı olur. Kısaca belirtmek gerekirse; analiz tekniği açısından rasyo, firmaların yönetimin de yararlanmak üzere birbiriyle karşılaştırma olanağı bulunan kıymetler veya kıymet grupları arasında kurulmuş matematiksel bağıntılardır.²¹

Oran, finansal tablolarda yer alan iki kalem arasındaki ilişkinin matematiksel ifadesidir. Yani oran bir sayının başka bir sayıya bölünmesidir. Burada önemli olan finansal tablolarda yer alan rakamların hangilerinin bölen ve hangilerinin de bölünen olduğunu tespit etmektir. Bölen ve bölünen rakam amaca göre değişmektedir. Bunlar doğru belirlenmediği takdirde karşımıza anlamsız onlarca oran çıkabilir.²²

Oranlar, çeşitli kıstaslara göre, farklı şekillerde bölümlendirilmektedir. Herkesçe kabul görmüş, genel bir tasnif şekli olmamakla beraber, oranların aşağıdaki şekilde ayırımı uygun görülmüştür. Ancak her ayırım gibi, bu bölümlendirmenin de öznellik taşıdığı göz önünde tutulmalıdır.

²⁰M.V.Toroslu, C.N.Durmuş Finansal Tablolar Analizi Kavramlar-Analiz Teknikleri, Ocak 2016, s.133

²¹M.Hiçşaşmaz, Bilanço ve Gelir Tabloları Analizi 2.Baskı Ankara,1977 s.59

²²Osman Okka, Finansal Yönetime Giriş, Ankara 2006, s.84

2.3.4.1.Likidite Durumunun Analizinde Kullanılan Oranlar

Likidite, nakde çevrilme yeteneği olarak ifade edilmektedir. Nakde çevrilme yeteneğinden amaç, işletme varlıkları arasında yer alan değerlerin paraya çevrilme yeteneğidir.²³

Likidite oranları, işletmenin kısa vadeli borç ödeme gücünü ölçmek, başka bir deyişle likidite riskini değerlendirmek, net işletme sermayesinin yeterli olup olmadığını saptamak için kullanılmaktadır.

İşletmenin bilançosundaki dönen varlıklarının kalitesi ve akışkanlığı (likiditesi) bu oranlar sayesinde incelenebilir. İşletmeye borç verenlerin güvencede olup olmadığının tespitinde çalışma sermayesi miktarıyla birlikte varlıkların kalitesi ve likidite durumunu da göz önüne almak gerekir.

Bir varlığın kalitesi, o varlığın satışa çıkarıldığı zaman gerçek değerini bulma ihtimalidir. Varlığın likiditesinde de anlatılmak istenen, varlığın ne kadar hızlı paraya çevirebilme çabukluğudur.

İşletme, kısa süreli borçlarını vadeleri geldiği zaman derhal ödeyebilecek midir? Bu soru gerek işletme yöneticileri gerek işletmeye kredi veren kişi ve kurumları için çok önemlidir. Eğer işletme faaliyetini sürdüreceksen, yaşayacaksa, yönetimden sorumlu olanlar, işletmenin borç ödeme gücünü değerlendirmek zorundadır.

Bir işletmenin kısa süreli borçlarını ödemede kullanabileceği kaynaklar, bilançonun dönen varlıklar bölümünde yer alır. Bilançonun dönen varlıklar bölümünde yer alan kalemler, para veya bir hesap dönemi içinde işletmenin normal faaliyet sonucu paraya çevrilebilir değerlerdir. Bu nedenle söz konusu varlıklar, işletmenin vadesi gelen borçlarını ödemede kullanılabilir.²⁴

Likidite teknik ve gerçek likidite olmak üzere ikiye ayrılır. Teknik likidite, işletmenin vadesi gelen borçlarını ödeyebilme gücünü gösterir. Gerçek likidite ise işletmenin tasfiyesi halinde borçlarını ödeyebilme gücünü gösterir. Kısa vadeli

²³ Altuğ O, Finansal Yönetim, Marmara Üniversitesi Yayınları 466, İstanbul 1988,s.35

²⁴ Akgüç a.g.k.,s.464-465

analizlerde genellikle teknik likidite kullanılır. Ancak işletmenin tasfiyesi halinde borçlarının ödenip ödenemeyeceği de araştırma konusu olmaktadır.²⁵

Likidite oranları, işletmenin parasal durumunu göstererek, vadesi gelen borçların, ödenme olanaklarını saptamaya yardım eder. Diğer bir ifade ile bu oranlar işletmenin kısa vadeli borçlarını ödeyebilme yeteneğinin ölçülmesinde işletme sermayesinin yeterli olup olmadığının belirlenmesinde kullanılır. Ödeme gücünün saptanmasında, işletmenin dönen varlıkları ile kısa vadeli borçlar arasındaki ilişkileri analiz eder. İşletme ilgilileri, özellikle işletmeden alacakları olanlar, yöneticiler, işletmelere kısa vadeli borç verecek olan finansal kuruluşlar, likidite oranları ile işletmenin kısa vadeli borçlarını vadesi geldiğinde dönen varlıkları ile hemen ödeyip ödeyemeyeceğini sorgularlar.

İşletmelerde likidite analizi temel finansal tablolardan bilançoya dayalı olarak likidite ölçümü oranlar aracılığıyla yapılmaktadır. Likidite ölçümünde genellikle cari oran, likidite oranı ve nakit oran ilk akla gelendir.²⁶

İşletmenin likidite oranlarının analizinde aşağıda belirtilen özellikleri dikkate almak gerekir.²⁷

- Dönen varlıkların iş hacmine oranla gösterdiği eğilim
- Likit varlıkların geçen dönemlere oranla gösterdiği eğilim,
- Kayıtlı alacakların tahsil yeteneği, süreleri, doğuş nedenleri ve bunun satışlara uygunluğu,
- Kısa süreli borçların vade yapısının uygunluğu,
- İş hacmine oranla net çalışma sermayesinin uygunluğu,

2.3.4.1.1.Cari Oran²⁸

Bilançoda yer alan dönen varlıkların toplamının kısa vadeli borçlara bölünmesi ile bulunur. Bu oranın yüksek olması işletmenin kısa vadeli borçlarını

²⁵Ali Ceylan-Turhan Korkmaz, İşletmelerde Finansal Yönetim, Bursa 2008,s.48

²⁶Famil Şamiloğlu, Finansal Tablolar Analizi, Bursa 2010, s.249

²⁷Berk,N. Finansal Yönetim, Türkmen Kitabevi, İstanbul, 1998,s.35

²⁸ Murat Kiracı,Finansal Tablolar Analizi Ankara Ocak 2014, s.92-93

ödeme gücünün yüksek olduğunu gösterirken, bu değerin çok yüksek olması, işletmenin elinde verimli kullanılmayan atıl fonlar bulunduğu anlamına gelir. Bu durum, işletmeye kredi verecek olan kurumlar için olumlu iken, işletmenin daha fazla kar edebilecek iken düşük kar marjıyla çalıştığını gösterir. Birçok finansal analist bu değerin 2 civarında olması gerektiğini savunurken, özellikle gelişmekte olan ülkelerde bankaların kısa vadeli borçlar vermeyi tercih etmesi nedeniyle cari oran daha düşük değerler almaktadır. Böyle durumlarda 1,5 civarındaki değerler kabul edilebilir.

Cari oranın hesaplanmasında, işletmenin kısa vadeli borçlarını karşılama yetisini ve net işletme sermayesinin yeterli olup olmadığını saptamamızı sağlar.

Cari oranın yüksek olması her zaman borç ödeme gücünün yeterli olduğunu göstermez. Cari oranla birlikte, dönen varlıkların kalitesinin, dağılımının, işletmenin satın alma ve satış şartlarının, kısa vadeli borçların dağılımının da göz önünde bulundurulması gerekir. Ayrıca alacak devir, stok devir hızı gibi devir hızı oranlarının yüksek olması halinde işletme daha düşük cari oranla yetinebilir.

2.3.4.1.2.Likidite Oranı

Dönen varlıklardan stokların çıkarılmasıyla elde edilen değerin oranlanmasıyla elde edilen değerin kısa vadeli borçlara oranlanmasıyla hesaplanır. Asit-Test oranı olarak ta bilinir.

Genellikle 1 civarında olması gerektiği kabul edilirken ülkemiz işletmelerin de 0,6-0,7 civarındadır. Likidite oranında dönen varlıklardan stoklar çıkartılarak likidite oranı bulunur. İşletmenin kısa vadeli borçlarını ödeme gücünü görürüz. İşletmenin nakit sıkıntısı olup olmadığını bu oran sayesinde analiz edebiliriz.

Bu oranın önemi şu şekilde belirtilebilir: İşletmenin bir anda satışları durursa, kısa vadeli borçlarını karşılayıp karşılayamayacağını gösterir.²⁹

---

²⁹ Yalkın 1988:260

Cari oran, dönen varlıkların ne kadarının stoklara bağlandığını göstermez. Stokların özellikle ham madde ve yarı mamul stoklarının ne kadar sürede mamule ve bu mamullerin satışı yoluyla paraya dönüştürüleceği işletme için önemlidir.

Stokların dönen varlıklardan arındırılarak hesaplanan likidite oranı, kısa süreli işletmeye borç verenlere daha iyi bilgi olanağı sağlar.

2.3.4.1.3 Nakit Oran (Nakit Yaratma Gücünü Ölçmede Kullanılan Oranlar³⁰)

Likidite oranı hesaplanırken, oranın payına stoklar, akreditifler, satıcılara verilen avanslar, gelir tahakkukları, gelecek aylara ait giderler ve diğer dönen varlıklar dâhil edilmediği halde; nakit oranında alacaklar da payda yer almamaktadır. Bu nedenle nakit oranı, likidite oranına kıyasla daha duyarlı ve keskin bir ölçü olarak kabul edilmektedir.

Firmanın para durumu (nakit pozisyonu) incelenirken, hazır değerleri ile serbest menkul değerleri toplamının, varlık toplamına ve net satışlara oranları da hesaplanabilir.

Oranlardan ilki, toplam varlıkların yüzde kaçını para ve benzeri değerlerin oluşturduğunu gösterirken; ikincisi net satışlar hasılatının yüzde kaçının para ve para benzeri değerler olarak firmaca tutulduğunu gösterir.

Nakit oranı cari oran ve likidite oranına göre daha likit bir orandır. İşletmenin faaliyetlerinden sağlanan nakit kaynak girişlerinin durması ve alacaklarını tahsil etmemesi durumunda kısa vadeli borçlarını ödeyip ödeyemeyeceği durumunu ortaya koymaktadır.

---

³⁰ Akgüç, Öztin a.g.k.s.473

Şirketlerin Likidite oranları aşağıda yer almaktadır.

Tablo 21. Lokman Hekim A.Ş Likidite Oranlarının Analizi

		LOKMAN HEKİM A.Ş ORAN ANALİZİ						
		2.009	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
LİKİDİTE ORANLARI								
Cari Oran	Dön. Varlık / KVYK	0,64	0,65	0,83	0,91	0,72	0,98	1,27
Likidite Oranı	(Dön. Varlık.-Stok)/ KVYK. (Haz Değ.+Ser.Men. Değ)/ KVYK	0,59	0,61	0,76	0,77	0,56	0,85	1,12
Nakit Oran	Dönen Varlıklar / Aktifler	27%	26%	28%	36%	30%	32%	34%
	Hazır Değerler / Dönen Varlıklar	5%	8%	7%	7%	5%	6%	1%
	Dön. Varlık / Top. Yabancı Kaynak.	32%	32%	42%	46%	36%	49%	64%

Tablo 22. X Sağlık A.Ş Likidite Oranlarının Analizi

		X SAĞLIK A.Ş ORAN ANALİZİ						
		2.009	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
LİKİDİTE ORANLARI								
Cari Oran	Dön. Varlık / KVYK	2,62	1,48	1,18	0,99	2,05	2,52	1,34
Likidite Oranı	(Dön. Varlık.-Stok)/ KVYK. (Haz Değ.+Ser.Men. Değ)/ KVYK	2,51	1,01	1,11	0,87	2,00	2,49	1,29
Nakit Oran	Dönen Varlıklar / Aktifler	35%	34%	29%	27%	36%	39%	39%
	Hazır Değerler / Dönen Varlıklar	1%	2%	0%	2%	1%	2%	4%
	Dön. Varlık / Top. Yabancı Kaynak.	42%	37%	34%	37%	43%	46%	58%

Lokman Hekim A.Ş'nin cari oranının seyri yıllar itibariyle 0,64 ile 0,98 arası değişim göstermiş olup 2015 yılında 1,27'ye yükseldiğini görmekteyiz. X Sağlık A.Ş 'nin ise 0,99 ile 2,62 arasında değişim göstermiş olup 2015 yılında 1,34 olduğunu genel kabul görmüş olan cari oranın 2 seviyesine X Sağlık A.Ş'nin daha yakın olduğunu likit anlamda daha elverişli bir yapıya sahip olduğunu belirtebiliriz.

Likidite oranının genel standardı 1 olmakla birlikte sektörden sektöre farklılık gösterebilir. Lokman Hekim A.Ş'nin likidite oranları 0,59 ile 1,12 aralığında olup, X A.Ş'nin de likidite aralığı 0,87 ile 2,51 arasında değişim göstermektedir. Lokman Hekim A.Ş. 2015 yılında 1'in üzerine geçmiş olup, X Sağlık A.Ş ise 2012 yılında 1'in altında kalmış olup diğer yıllarda 1'in üzerinde hatta 3 yıl 2'nin üzerinde performans göstermiştir. Cari oranda olduğu gibi likidite oranında da X Sağlık

A.Ş'nin likit durumun daha iyi olduğu, ödemelerini rahatlıkla karşıladığı görülmektedir.

Nakit oranın genel standardı 0,20 kabul edilir. Lokman Hekim A.Ş'nin ve X A.Ş'nin bu oranın altında kaldığı ve alacakların hazır değerlerde çok fazla yer aldığını sağlık sektöründe bu oranın ortalama 0,10 olarak değerlendirilmesinin daha uygun olduğunu belirtebiliriz. Her iki firmanın ortalama nakit oranının 0,03 ile 0,06 aralığında seyir gösterdiğini görmekteyiz.

Dönen varlıkların aktif toplam içerisindeki payını gösteren bu oranın genel olarak %50'nin üzerinde olması istenir. Bununla birlikte, işletmenin faaliyette bulunduğu sektörün, daha açık bir ifadeyle işletmenin faaliyet konusunun bu oranı doğrudan etkileyebileceği gözden uzak tutulmamalıdır. Sağlık sektöründe sürekli bir yatırım yapma ve duran varlıklarını yenileme durumu bulunmasından dolayı bu oranın 0,40 dolaylarında olması uygun gözükmemektedir.

Lokman Hekim A.Ş'nin yıllar itibariyle 0,27- 0,26-0,28-0,36-0,30- 0,32 ve 0,34 olduğu X A.Ş ise 0,35- 0,34- 0,29- 0,27- 0,36- 0,39- ve 0,39 yıllar olarak seyir gösterdiği ve iki işletmeyi karşılaştırdığımızda X Sağlık A.Ş'nin kaynaklarının çoğunluğunu duran varlıklara ayırdığını, işletmenin kaynak sıkıntısına düşme ihtimalini değerlendirilmesinin iyi olacağı söylenebilir.

Hazır Değerler / Dönen Varlıklar Oranı'nın da Lokman Hekim A.Ş'nin %5, %8, %7, %7, %5, %6 ve 2015 de %1 X Sağlık A.Ş'nin %1, %2, %0, %2, %1, %2, ve 2015 de %4 olduğunu son yılda X Sağlık A.Ş'nin likit varlığını artırdığını yıllar itibariyle oranların gelişimine ve istikrarına baktığımızda Lokman Hekim A.Ş'nin daha likit olduğu dönen varlıklardaki payının daha fazla olduğu ifade edilebilir.

Dönen Varlıklar / Toplam Yabancı Kaynaklar oranında Toplam yabancı kaynakların ne kadarlık kısmını dönen varlıklara bağlandığını gösterir. Lokman Hekim A.Ş'nin yıllar itibariyle %32, %32, %42, %46, %36, %49, %64, X Sağlık A.Ş'nin %42, %37, %34, %37, %43, %46, 2015 yılında %58 olarak seyrettiğini her iki firmanın da 2015 yılında yabancı kaynaklara daha fazla ihtiyaç duyduğu söylenebilir.

2.3.4.2.Faaliyet Oranları (Varlıkların ve Kaynakların Kullanımı ile İlgili Oranlar Devir Hızları-Finansal Verimlilik Oranları)

Faaliyet oranları, işletme varlıklarının etkin bir şekilde kullanılıp kullanılmadıklarının analizinde kullanılan oranlardır. Bu oranlar, varlıkların devir hızı oranları olarak da bilinir.³¹

Aşağıdaki tablolarda şirketlerin Faaliyet oranları yer almaktadır.

Tablo 23. Lokman Hekim A.Ş Faaliyet Oranlarının Analizi

	LOKMAN HEKİM A.Ş ORAN ANALİZİ	2.009	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
	FAALİYET ORANLARI							
Aktif D/H Oranı	Net Satışlar / Toplam Aktif	94%	103%	87%	110%	85%	97%	103%
Alacak Devir Hızı	Kre.Net Satış./Ort.Tic. Alacak. (Tic. Ala* 360)/Yıllık. Kre. Net Sat.	4,99	5,75	5,64	5,99	5,46	5,37	4,81
Ala. Orta.Tah.Süre.		72,18	58,47	72,55	73,02	66,24	77,35	81,01
Duran V.D.H	Net Satışlar / Duran Varlıklar	129%	138%	121%	173%	121%	142%	156%
	Net Satışlar / Dönen Varlıklar	353%	400%	316%	303%	285%	303%	307%
Öz Kay. D.H.O	Net Satışlar / Öz Kaynak	262%	264%	180%	231%	179%	207%	212%

Tablo 24. X Sağlık A.Ş Faaliyet Oranlarının Analizi

	X SAĞLIKA.Ş ORAN ANALİZİ	2.009	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
	FAALİYET ORANLARI							
Aktif D/H Oranı	Net Satışlar / Toplam Aktif	64%	34%	39%	52%	45%	35%	41%
Alacak Devir Hızı	Kre.Net Satış./Ort.Tic. Alacak. (Tic. Ala* 360) / Yıllık. Kre. Net Sat.	3,04	3,24	4,54	4,31	3,62	3,00	2,69
Ala. Orta.Tah.Süre.		118,33	109,01	93,87	94,48	106,50	143,14	145,74
Duran V.D.H	Net Satışlar / Duran Varlıklar	99%	52%	56%	72%	71%	57%	69%
	Net Satışlar / Dönen Varlıklar	183%	101%	135%	193%	126%	89%	105%
Öz Kay. D.H.O	Net Satışlar / Öz Kaynak	405%	473%	260%	190%	275%	219%	128%

2.3.4.2.1.Alacak Devir Hızı Oranı

Belirli bir dönemdeki kredili satışlar tutarının, hesap dönemi sonundaki ticari alacaklar tutarına veya ortalama ticari alacaklar tutarına bölünmesi ile elde edilen orandır. Alacak devir hızı oranı, alacakların tahsil yeteneğini gösteren orandır. Ticari

³¹F.Karasioğlu,T.Eren, Finansal Tablolar Analizi, Eğitim Yayınevi,Konya,2012,s.170

alacakların kalitesi ve likiditesi hakkında bir bilgiye ulaşmak için kullanılan önemli bir orandır.

Bu oran ile işletmenin satışların yüzde kaçını alacaklara bağladığını göstermektedir.

Alacak Devir Hızı ve Alacak ortalama Tahsil Sürelerinde Her iki firmanın oranlarına baktığımızda Lokman Hekim A.Ş'nin devir hızının yıllar itibariyle olumlu bir gelişme gösterdiği ve alacaklarını X Sağlık A.Ş'ye oranla daha kısa sürede tahsil ettiğini görmekteyiz. Lokman Hekim A.Ş'nin kendi bünyesindeki hastaneleri işlettiğini, tahsilat konusunda müşterilerinden anında nakit yapabildiğini bununda X Sağlık A.Ş'ye oranla kendisi için avantajlı bir durum olduğunu görmekteyiz.

X Sağlık A.Ş'nin de özel ve devlet sektöründeki hastanelerin belirli bölümlerini işlettiğini göz önüne aldığımızda, X Sağlık A.Ş'nin tahsilat konusunda Devlet kurumlarından gelecek ödeneğe ve Özel hastanelerin nakit durumuna göre değişen vade uygulamasından dolayı tahsilatlarını istenilen düzeyde olmadığını, bununda etkilerini alacak tahsil sürelerinin yüksek olmasından görmekteyiz.

2.3.4.2.2 Dönen Varlıklar Devir Hızı Oranı (Çalışma Sermayesi Devir Hızı)

Dönen varlıklar devir hızı, işletmelerin faaliyetlerini yürütebilmeleri için gereken minimum dönen varlıkları (işletme sermayesi) ile hangi ölçüde satış hacmi başarısı gösterdiklerini ölçen bir orandır. Dönen varlıklar, şirketlerin satışlarının artmasıyla beraber artış eğilimine girer. Bunun başlıca sebepleri ise ticari alacakların satışların artması ile beraber artmasıdır.

Oranın yüksek olması, dönen varlıkların verimliliğinin yüksek olduğunu gösterir. Oranın düşük olması ise, işletmenin dönen varlıklarının gerekenden fazla olduğunu, stok ve alacak devir hızının düşük olduğunu gösterir. Bu oran için belli bir ölçü yoktur, işletmeye göre farklılık gösterir.

Dönen Varlıklar Devir Hızı'nın X Sağlık AŞ'nin Lokman Hekim A.Ş'ye kıyasla yüksek çıkmasının sebebi, işletme sermayesinin yetersizliği olabilir. Lokman Hekim

A.Ş'nin devir hızının düşük çıkmasının sebebi, aşırı işletme sermayesine sahip olması, işletme sermayesinin geçici yatırımlar için kullanıldığı, firmanın gereksiniminden fazla hazır değerlere sahip olduğu tespitini söyleyebiliriz.

2.3.4.2.3 Duran Varlıklar Devir Hızı Oranı

Oranın düşük olması duran varlıkların yeteri kadar verimli kullanılmadığını ve duran varlıklardan istenilen gelirin elde edilemediğini gösterir. Oranın yüksek olması ise işletmenin duran varlıklardan verimli olarak fayda sağladığını gösterir. Çok yüksek çıkması ise işletmenin duran varlıklardan kapasitelerinin üzerinde yararlandığını gösterir.

Duran Varlık Devir Hızında X Sağlık A.Ş 'nin oranının Lokman Hekim A.Ş' ile karşılaştırdığımızda, daha düşük olduğunu görmekteyiz. X Sağlık A.Ş'nin duran varlıklara aşırı yatırım yapılması ve işletmenin atıl kapasitesinin olmasından kaynaklanabilir.

2.3.4.2.4. Aktif Devir Hızı Oranı

Aktif devir hızı, işletmelerin sahip oldukları varlıklar (toplam aktifler) ile yarattıkları satış hacmi başarısını ölçen bir orandır. Bu oran varlıklara aşırı yatırım yapıp yapılmadığını yani işletmelerin aktif büyüklüklerinin gereksiz yere büyütülüp büyütülmediğini gösterir.

Aktif Devir Hızı Oranı (Varlık Devir Hızı Oranı) Net Satışların / Toplam Aktife bölünmesi şeklinde hesaplanır. Lokman Hekim A.Ş'nin yıllar itibariyle gelişimi %94 %103 %87 %110 %85 , %97 ,%103 X Sağlık A.Ş'nin de %64 %34 %39 %52 %45 %35 %41'dir. Her iki firmayı kıyasladığımızda rakamsal olarak Lokman Hekim A.Ş'nin aktif devir hızının X Sağlık A.Ş'ye oranla daha hızlı olduğunu görmekteyiz. Her iki firmayı karşılaştırdığımızda duran varlık yapısına da bakmamız değerlendirmemizde daha anlamlı olacaktır.(Rakamlar 1.000 'e bölünerek kısaltılmıştır).

Maddi Duran Varlık	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lokman Hekim A.Ş	1.464	5.204	4.561	33.220	5.740	4.275
X.A.Ş	10.641	15.375	31.117	9.962	20.037	1.712

X Sağlık A.Ş'nin aktif devir hızının yavaş olmasının sebebi maddi duran varlıkların payının Lokman Hekim A.Ş.'ye kıyasla daha fazla olmasından kaynaklanmaktadır. Varlık devir hızı firmaların karlılığını belirleyen önemli bir etkidir.

2.3.4.2.5. Öz Kaynak Devir Hızı Oranı

Öz kaynağın ne ölçüde verimli kullanıldığını belirten bir göstergedir. ³²Öte yandan öz kaynaklardaki 1 TL'lik artışın yarattığı satış hacmini gösterir. ³³

Öz kaynak devir hızının yüksek olması, işletmede öz kaynakların verimli kullanıldığını veya öz kaynakların yetersiz olduğunu ifade edebilir. ³⁴ Oranın düşük olması, öz kaynağın iş hacmine göre fazla olmasından veya öz kaynakların verimli kullanılamamasından kaynaklanabilir. ³⁵

Bu durum işletmenin öz kaynak karlılığını olumsuz biçimde etkiler. Çünkü öz kaynak devir hızı oranı ile satış karlılığı arasında bağıntı vardır. İşletme politikasına uygun olarak, satış karlılığı düşük tutulup öz kaynak devir hızı artırılarak sonuçta öz kaynak karlılığı maksimize edebilir. Bu durum oran olarak aşağıda gösterilmektedir.

Elde edilen sonuçlar, işletmenin geçmiş dönem sonuçları ile karşılaştırılabileceği gibi, işletmenin faaliyette bulunduğu sektörle ilgili standart oranlarla karşılaştırılıp değerlendirilebilir. İşletmenin faaliyeti sırasında kullanılan varlıklardan etkin bir biçimde yararlanılıp yararlanılmadığının saptanmasından faydalanılır. Elde edilen sonuçların yüksek çıkması istenir. ³⁶

³²Akdoğan, N, Tenker, Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri, 13. Baskı, Ankara, 2010, s.387

³³Koskas, David, Comprendre Un Bilan, Village Mondial, Paris 2001, s.78

³⁴Saruhan, C.S.-Özdemir, Ö.A, Değer Hedefli İşletmecilik, M.Ü Nihad Sayar Eğitim Vakfı Yayın.529/762, s.328

³⁵Güçenme, Ü, Mali Tablolar Analizi ve Enflasyon Muhasebesi, Alfa Yayın Dağıtım, İstanbul 2005, s.116

³⁶M.Emin, Arat, Ayten Çetin s.112

Öz Kaynak Devir Hızında işletmenin öz sermayesini ne ölçüde verimli kullandığını ifade eden göstergedir. Devir hızının yüksek çıkmasının sebebi firmada sermayenin ekonomik, verimli bir şekilde kullanıldığını ifade edebileceği gibi, firmanın öz sermayesinin yetersiz, olduğunun ve firmanın geniş ölçüde yabancı kaynaklardan yararlandığının göstergesidir olabilir.

Lokman Hekim A.Ş ile X Sağlık A.Ş'yi kıyasladığımızda X Sağlık A.Ş nin oranlarının daha yüksek olduğunu bununda yabancı kaynak kullanımının fazla olmasından dolayı kaynaklandığını belirtebiliriz.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lokman Hekim A.Ş	262%	264%	180%	231%	179%	207%	212%
X Sağlık A.Ş	405%	473%	260%	190%	275%	219%	128%

Satış Tutarı/ Öz sermaye oranının düşük olması, söz konusu firmada öz sermayenin iş hacmine kıyasla fazla olduğunu gösterebilir. Bir firmanın öz sermayesinin iş hacmine kıyasla yetersiz ise şu önlemlerin alınması önerilebilir. Firmanın öz sermayesinin artırılması, satış hacmini daraltmak, stokları az tutmak, alacakların tahsiline önem vermek şeklinde düşünülebilir.³⁷

2.3.4.3.Karlılık Oranları

Karlılık birçok karar ve politikalar sonucu oluşan net sonuçtur. Daha önce incelenen oranlar işletmenin faaliyetleri konusunda belirli sonuçları elde etmemize imkân verir. Ancak karlılık oranları işletmenin ne ölçüde etkin yönetildiği konusunda nihai bilgileri sağlar.³⁸

- Öz kaynak üzerinden karlılık oranları,
- Satışlar üzerinden karlılık oranları,
- Varlıklar üzerinden karlılık oranları,

Aşağıdaki tablolarda şirketlerin karlılık oranları yer almaktadır.

³⁷Ö.Akgüç Mali Tablolar Analizi s.508,509

³⁸ A.Çabuk,İ.Lazol, a.g.k.:s.223-224-225-226-227-228-229

Tablo 25. Lokman Hekim A.Ş Karlılık Oranlarının Analizi

LOKMAN HEKİM A.Ş ORAN ANALİZİ		2.009	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
KARLILIK ORANLARI								
Net Kar Marjı	Dönem Net Karı / Net Satışlar	2%	3%	2%	7%	-1%	2%	6%
Aktif Kar.Oranı	Dönem Karı / Net Satışlar	3%	3%	2%	8%	-1%	2%	4%
Brüt Sat. Karı Oranı	Brüt satış Karı / Net satışlar	30%	22%	18%	18%	5%	9%	12%
Faali.Karı Oranı	Faaliyet Karı / Net Satışlar	12%	7%	7%	11%	2%	5%	7%
Öz Kay.Karlılığı	Net Kar / Öz kaynaklar	6%	7%	3%	15%	-1%	3%	13%

Tablo 26. X Sağlık A.Ş Karlılık Oranlarının Analizi

X SAĞLIK A.Ş ORAN ANALİZİ		2.009	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
KARLILIK ORANLARI								
Net Kar Marjı	Dönem Net Karı / Net Satışlar	-6%	-3%	12%	-21%	-15%	13%	-10%
Aktif Kar.Oranı	Dönem Karı / Net Satışlar	-6%	-3%	12%	-21%	-15%	13%	-10%
Brüt Sat. Karı Oranı	Brüt satış Karı / Net satışlar	7%	6%	27%	7%	9%	36%	16%
Faali.Karı Oranı	Faaliyet Karı / Net Satışlar	-5%	-10%	15%	-5%	-2%	25%	3%
Öz Kay.Karlılığı	Net Kar / Öz kaynaklar	-23%	-12%	32%	-39%	-42%	28%	-13%

2.3.4.3.1.Öz Kaynak Üzerinden Karlılık Oranları

Bu oran, işletmeye ortaklarca tahsis edilmiş bulunan değerlerin ne ölçüde etkin ve verimli olarak kullanıldığını tespit etmek amacıyla hesaplanır. İşletmenin öz kaynak karlılığını gösterir. Bu oranın yüksek olması olumludur.

Bu oran işletmeye yatırım yapmış olan ortakların yatırdıkları kaynak karşılığında her bir birim için ne oranda kar sağlandığını gösterir. Net kar rakamı olarak vergiden sonraki kar esas alınır.

Öz Kaynak Karlılığı öz kaynakların yüzde kaç oranında gerçekleştiğini gösterir. Üretim işletmelerinde % 13 ile % 15 arasında olması genel kabul görmektedir.

Öz kaynakların karlılık oranı, her şeyden önce, işletmenin ve dolayısıyla yönetimin başarısının bir göstergesi olmaktadır. Diğer taraftan faizler ve vergiler karşılandıktan sonra işletme sahip ve sahiplerine kardan ne kaldığı yine bu oran ile ölçülmüş olur. Yıllar itibariyle işletme karlarındaki değişimler bu oran kullanılarak izlenebilir. Bu şekilde sermayedarın kazanç gücünün artma ve azalma eğilimini görmek olanaklıdır. İşletmenin ortaklarına kar dağıtması ve bu arada oto finansman

yoluyla karın bir kısmını işletmede bırakması ancak bu oranın yüksek çıkması durumlarında devamlılık ve artış gösterecektir.³⁹

Öz Kaynak Karlılığı	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lokman Hekim A.Ş	6%	7%	3%	15%	-1%	3%	13%
X Sağlık .A.Ş	-23%	-12	32	-39	-42	28%	-13%

Lokman Hekim A.Ş'nin 2012 ve 2015 yıllarında başarılı bir performans gösterdiği, X Sağlık A.Ş nin de 2011 ve 2014 yıllarında iyi bir seyir gösterdiği 2015 yılında bunun amortisman giderlerinin brüt satış karını ve dönem karını etkileyerek oranın düşük çıkmasına sebep olduğu söylenebilir.

2.3.4.3.2.Satışlar Üzerinden Karlılık Oranları

İşletmenin karlılığının yeterli olup olmadığını gösteren oranlardır. Dört başlık altında inceleyebiliriz.

2.3.4.3.2.1.Brüt Satış Karı Oranı

İşletmenin satış karlılığını gösterir. Oranın yükselme eğilimi içinde olması toplam satışlar içinde satılan malın maliyetinin payının azaldığını gösterir. Oranın yükselmesi işletmenin lehine yorumlanır.

Brüt Satış Karı Oranında Lokman Hekim A.Ş'nin yıllar itibariyle yükselişten azalışa doğru bir eğilim izlediğini, 2015 yılında düzelmeye başladığını görmekteyiz. X Sağlık A.Ş ise belirgin olmayan bir eğilim söz konusu olup firmanın 2011 ve 2014 yıllarında amortisman ayırmadığını ve bu yıllarda brüt satış karlılığının çok yüksek olduğunu görmekteyiz. X Sağlık A.Ş'nin amortisman giderleri brüt satış karlılığını olumsuz yönde etkilemektedir.

Brüt Satış Karı Oranı	2009	2010	2013
-----------------------	------	------	------

³⁹ www.Yrd.Doç.Dr.Niyazi Kurnaz, Finansal(Mali) Tablolar Analizi, Erişim tarihi,15.07.2016

			2011	2012		2014	2015
Lokman Hekim A.Ş	30%	22%	18%	18%	5%	9%	12%
X Sağlık .A.Ş	7%	6%	27%	7%	9%	36%	16%

2.3.4.3.2.2. Faaliyet Karı Oranı

Satışlar üzerinden faaliyet karlılığını gösterir ve işletmenin ana faaliyetlerinin ne ölçüde karlı olduğunu tespit için kullanılır.

Faaliyet Karı Oranı Brüt satış karında belirtmiş olduğumuz durumlar burada da geçerliliğini sürdürmektedir. Lokman Hekim A.Ş.'nin faaliyet giderlerini karşılayabilecek karlılığa sahip olduğunu, X Sağlık A.Ş.'nin yüksek amortisman giderlerinden kaynaklı karlılığının eksi oranlarda olduğunu, 2015 yılında yüksek amortisman giderine rağmen faaliyet karını artı seviyeye getirdiğini belirtebiliriz.

Faaliyet Karı Oranı	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lokman Hekim A.Ş	12%	7%	7%	11%	2%	5%	7%
X.Sağlık A.Ş	-5%	-10%	15%	-5%	-2%	25%	3%

2.3.4.3.2.3.Olağan Kar Oranı

Faaliyet karı oranından sonra karlılık üzerinde etkili olan diğer faaliyetlerle ilgili gelir ve giderlerle finansman giderlerinin karlılık üzerindeki etkisi bu orandan anlaşılabilir.

2.3.4.3.2.4.Dönem Net Karı Oranı

İşletmenin dönem karı veya zararının net satışlar içindeki oranını gösterir. Bu oranın yüksek olması olumludur. Ancak oranın yüksek olması yanında değerlerin tutarları da önemlidir. Lokman Hekim A.Ş 2009 amortisman verilerine ulaşamadığı için 2009 amortisman tutarları yer almamaktadır.

Aşağıdaki rakamlar 1.000 bölünerek hesaplanmıştır.

Amortismanlar	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lokman Hekim A.Ş	2.041	2.537	2.926	2.822	5.804	6.212

X. Sağlık A.Ş	3.679	451	18.892	19.239	852	23.467	
Net Kar marjı	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lokman Hekim A.Ş	2%	3%	2%	7%	-1%	2%	6%
X Sağlık A.Ş	-6%	-3%	12%	-21%	-15%	13%	-10%

X Sağlık A.Ş 'nin oran olarak dönem net karının net satışlara oranı düşük ve eksi yani zararda olduğu görülmektedir. Analiz yaparken faaliyet karını azaltan faaliyet giderlerinde yer alan amortisman giderlerinin de incelenmesinin işletmeleri objektif olarak değerlendirmemizde faydalı olacaktır. Lokman Hekim A.Ş nin amortisman giderlerinin X Sağlık A.Ş'ye oranla oldukça düşük kaldığını söyleyebiliriz. X Sağlık A.Ş'nin amortisman giderleri Lokman Hekim A.Ş 'nin amortisman tutarı ile aynı olduğunu varsaydığımızda, X Sağlık A.Ş'nin karlılık açısından daha karlı olabileceğini söyleyebiliriz.

2.3.4.3.3.Varlıklar Üzerinden Karlılık Oranı

İşletmenin varlıklarını karlı kullanıp kullanmadığını gösteren orandır. İki başlık altında inceleyeceğiz.

2.3.4.3.3.1.Aktif Karlılık Oranı

Bu oran, aktiflerin işletmede ne ölçüde karlı kullanıldığını tespit amacıyla hesaplanır. Oranı hem vergiden sonraki karı, hem de vergiden önceki karı esas almak suretiyle hesaplamak mümkündür. Ancak vergi tutarının işletme yönetiminin kontrolünde olmaması ve vergi uygulamalarından işletmelerin etkilenmesi nedeniyle kar olarak dönem karının kullanılması daha uygundur.

Bir firmanın elde ettiği karın, ölçülü ve yeterli olup olmadığını tespit etmemizde yardımcı olan oranlardır.

Net Kar Marjı Dönem Net Karı / Net Satışlar hesaplanırken bu oran değerlendirilirken işletmenin vergi sonrası karının net satışların yüzde kaç oranında gerçekleştiğini gösterir.⁴⁰

Aktif Karlılık, Oranı Dönem Karı / Net Satışlar dönem karının net satışların yüzde kaçını oluşturduğunu gösterir ve oran ne kadar yüksek çıkarsa o kadar iyidir. Dönem net karı oranındaki sonuçlar bu oran içinde geçerli olacaktır. X Sağlık A.Ş'nin yatırımlarının maliyeti dolayısıyla amortisman giderlerinin yüksek olması karı olumsuz etkilemektedir.

2.3.4.4.Mali Yapı (Finansal Yapı-Sermaye Yapısı) Oranları

Bu grupta işletmenin mali yapısının ve uzun vadeli borç ödeme gücünün göstergesi olan oranlar yer alır. Kaldıraç oranları olarak da adlandırılan bu oranlar varlıkların ne kadarlık kısmının kısa ve uzun vadeli yabancı kaynaklarla ne kadarlık kısmının ise öz kaynak ile finanse edildiğini, öz kaynaklarla yabancı kaynaklar arasında uygun bir denge bulunup bulunmadığını tespit için kullanılırlar.

Finansal yapıyla ilgili oranlar işletmenin faaliyetlerini zararlarla kapatması, varlıklarının değerinin düşmesi ve beklediği nakit hareketlerinin gerçekleşmemesi durumunda işletmenin yabancı kaynaklarını zamanında ödeyip, ödeyemeyeceği konusunda önemli bilgiler sağlar.

Tablo 27. Lokman Hekim A.Ş Finansal Yapı Oranlarının Analizi

	LOKMAN HEKİM A.Ş ORAN ANALİZİ	2.009	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
Kaldıraç Oranı	FİNANSAL YAPI ORANLARI							
	Top.Yaban. Kay./ Pasif Top. K V Y K./ Toplam Yabancı Kaynak.	64%	61%	51%	52%	53%	53%	51%
	Duran Varlıklar / Özkaynaklar Sat. Malın Maliyeti / Ort. Tic. Borç.	65%	65%	64%	76%	78%	61%	52%
Tic.Borç Devir Hızı								
Tic.Borç. Orta.Öde Süre.	360/Ticari Borçlar Devir Hızı	-6,2	-7,2	-7,4	-8,5	-7,0	-6,6	-8,2
		-57,5	-50,2	-48,7	-42,2	-51,3	-54,0	-43,6

⁴⁰S.Bektöre ,F.Çömlekçi, H.Sözbilir,Mali tablolar Analizi, s.168

Tablo 28. X Sağlık A.Ş Finansal Yapı Oranlarının Analizi

	X SAĞLIK A.Ş ORAN ANALİZİ	2.009	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2015
Kaldıraç Oranı	FİNANSAL YAPI ORANLARI							
	Top.Yaban. Kay./ Pasif Top. K V Y K./ Toplam Yabancı Kaynak.	84%	93%	85%	72%	84%	84%	68%
	Duran Varlıklar / Öz kaynaklar Sat. Malın Maliyeti / Ort. Tic. Borç.	16%	25%	29%	38%	21%	18%	44%
Tic.Borç Devir Hızı		411%	905%	468%	265%	390%	383%	187%
Tic.Borç Orta.Öde Süre.	360/Ticari Borçlar Devir Hızı	2	3	2,7	5,8	5,3	3,5	5,5
		174,4	118,9	130,6	61,1	67,3	100,6	65,3

2.3.4.4.1.Yabancı Kaynak Oranı (Kaldıraç Oranı)

Bu oranın % 50 civarında olması normal karşılanabilir. Ancak, yaşanan enflasyonun bilançoların pasif yapısı üzerindeki bozucu etkisi sonucu, ülkemizde bu oranın % 70'lere kadar çıktığı görülmektedir. Bunda ülkemizdeki sermaye kıtlığı ve borçlanmanın avantajlı olmasının rolü büyüktür. Ancak, borçlanma maliyetinin oldukça yüksek seyretmesi, bu durumu giderek ortadan kaldırmaktadır.

Kaldıraç oranının 1'den küçük, 0,50 dolayısın da olması istenmektedir. Gelişmekte olan ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de bu oranın 0,60 dolayısın da olması yeterli kabul edilmektedir.

Oranın yüksek olması işletmenin riskli bir şekilde finanse edildiğini gösterir. Kredi kurumları bu oranın küçük olmasını isterler. Tasfiye durumunda işletmeye kaynak sağlayanlar öz kaynağın yeterli olması durumunda alacaklarını teminat altına almış olurlar. Ortaklar oranın bir anlamda büyük olmasını isterler. Oranın büyük olması öz kaynaklardan ziyade, yabancı kaynaklardan daha fazla faydalandığını gösterir. Finansman Kaldıraç etkisi ile işletme verimliliğini artırarak ortakların daha fazla kar payı almalarına olanak sağlar.

Kaldıraç Oranında, varlıkların yüzde kaçının yabancı kaynaklarla finanse edildiğini ortaya koyar. Oranın yüksek çıkması, işletmenin (riskli) biçimde finanse edildiğini, kredi verenler açısından emniyet marjının dar olduğunu, işletmenin faiz ve

borçlarını ödeyememe nedeniyle mali yönden zor durumlara düşme olasılığının yüksek olduğunu gösterir.⁴¹

Kaldıraç Oranı	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lokman Hekim A.Ş	64%	61%	51%	52%	53%	53%	51%
X.Sağlık A.Ş	84%	93	85	72	84	84%	68%

X Sağlık A.Ş'nin Lokman Hekim A.Ş'ye göre daha fazla yabancı kaynak kullandığını ve daha fazla risk taşıdığını belirtebiliriz. Yurt dışında bu oranın % 50'nin üzerinde doğal karşılanırken ülkemizde bu oranın % 60 seviyelerinde kabul gördüğünü söyleyebiliriz.

Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar/ Toplam Yabancı Kaynaklar oranında kısa vadeli yabancı kaynakların yabancı kaynaklar içindeki oranının düşük olması istenmektedir. Oranın yüksek olması kısa vadeli finansman dengesini ve likidite oranlarını olumsuz etkileyebilir.⁴²

KVYK/Toplam Y.K	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lokman Hekim A.Ş	65%	65%	64%	76%	78%	61%	52%
X Sağlık A.Ş	16%	25	29	38	21	18%	44%

Lokman Hekim A.Ş'nin daha fazla kısa vadeli borç kullandığını likidite oranlarına baktığımızda bu oranlarında düşük kaldığını bunun etkilerini şirketin likit durumunu olumsuz etkileyebileceğini, X Sağlık A.Ş'nin bu oranının düşük çıkmasının olumlu bir gelişme olduğunu ve bunun etkilerinin likidite oranlarının yüksek çıkmasına katkı sağladığını belirtebiliriz.

2.3.4.4.2.Öz Kaynak Oranı

Bu oran, işletme varlıklarından yüzde kaçının ortaklar veya işletme sahibince finanse edildiğini gösterir. Orta ve uzun vadeli kredi analizlerinde işletmenin kredi değerini tespit amacıyla yaygın olarak kullanılır. Oranın yüksek olması işletmenin uzun vadeli yabancı kaynakları ile bunların faizlerini ödemede güçlüklerle karşılaşma

⁴¹.Ö.Akgüç,a.g.k s.475,478

⁴²M.E.Arat,A.Çetin,a.g.k s.155

ihtimalinin zayıf olduğunu gösterir. Bu oranın % 50 civarında olması normal karşılanabilir. Ancak, yaşanan enflasyonun bilançoların pasif yapısı üzerindeki etkisi sonucu, ülkemizde bu oranın % 30'lara kadar düştüğü görülmektedir. Bunda ülkemizde sermaye birikiminin yeterli düzeye çıkmamış olması yanında borçlanmanın avantajlı olmasının rolü büyüktür. Ancak, sermaye piyasasının gelişmesi ve borçlanma maliyetinin giderek yükselmesi işletmelerde öz kaynak kullanımını normal seviyesine çıkarabilir.⁴³

Firma ölçülü bir şekilde finanse edilmiş midir? Finansman (fonlama) riski yüksek midir? İşletmeye kredi verenlerin emniyet payı yeterli midir? Bu soruları yanıtlamak için, genellikle işletmenin kullandığı yabancı kaynaklarla öz sermaye, arasında hesaplanan çeşitli oranlardan yararlanılmaktadır. Mali yapı analizinde kullanılan oranlar, işletmenin normal faaliyet sonucu zarar etmesi, varlıklarının değerinin düşmesi veya gelecek yıllar için tahmin edilen nakit akımının gerçekleşmemesi halinde, söz konusu işletmenin yükümlülüklerini yerine getirip getiremeyeceği konusunda ipuçları verir.

2.3.4.4.3 Duran Varlıklar / Öz Kaynaklar

Duran Varlıklar / Öz kaynaklar Oranı, işletmenin öz sermayesinin ne kadarını duran varlıkların finansmanında kullandığını gösterir

Oranı değerlendirirken incelenen firmanın üretimde kullandığı üretim araçlarının bir bölümünü kiralayıp kiralamadığı, duran varlıkların bir bölümünün amorti edilip edilmediği, duran varlıkların önemli bir bölümünü döviz kredileri ile finanse eden kuruluşlarda, kur farklarının duran varlık maliyetine eklenip eklenmediğine dikkat edilmelidir. Ayrıca işletme döneminde maddi duran varlıkların finansman giderlerinin maliyete eklenip eklenmediği, firmanın yeni başlamış yatırımları olup olmadığı gibi etmenler göz önünde tutulabilir.⁴⁴

D.Varlıklar/Öz kaynaklar	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lokman Hekim A.Ş	204%	191%	149%	133%	149%	146%	136%
X. Sağlık A.Ş	411%	905	468	265	390	383%	187%

⁴³A.Çabuk, İ.Lazol,a.g.k,s.208,209

⁴⁴Ö.Akgüç,a.g.k s.483

Her iki işletmede de maddi duran varlıkların tamamını öz kaynaklardan karşılayamadığını yabancı kaynaklardan yararlandığını görmekteyiz. Burada yabancı kaynak olarak işletmelerin uzun vadeli kaynak kullanıyor olmalarıdır. Kısa vadeli yabancı kaynak/toplam yabancı kaynak oranına baktığımızda X Sağlık A.Ş'nin Duran varlıklarını uzun vadeli kaynaklardan karşıladığını, bunun kaynakların uzun ve kısa dağılımı açısından olumlu bir gelişme olduğu, Lokman Hekim A.Ş'nin duran varlıkların finansmanında kısa vadeli kaynaklardan da yararlandığını görmekteyiz.

2.3.4.4. Ticari Borçlar Devir Hızı Oranı

Ticari borçlar devir hızı oranı, belirli bir dönemdeki kredili alımlar tutarının, hesap dönemi sonundaki ticari borçlar tutarına veya ortalama ticari borçlar tutarına bölünmesi ile elde edilen orandır.

Bir işletme ticari borçlarını vadelere yaygın bir şekilde ödeyebiliyorsa, bu işletme ani olarak likidite sıkıntısı içine girmez. İşletmenin ticari borçları mevsimlik dalgalanmalar, enflasyon vb. sebeplerden dolayı farklılıklar gösterebilir. Bu etkenleri giderebilmek için payda kısmına ticari borçların ortalamalarının alınması daha anlamlı olur.⁴⁵

Ticari Borçlar Devir Hızı, Lokman Hekim A.Ş'nin devir hızının yüksek olduğu borçlarını daha kısa sürede ödediğini söyleyebiliriz.

Ticari Borç Devir Hızı	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lokman Hekim A.Ş	6,25	7,17	7,38	8,52	7,02	6,66	8,25
X. Sağlık A.Ş	2,06	3,03	2,76	5,89	5,34	3,58	5,51

Ticari Borç ortalama ödenme süresini analiz ederken alacak gün sayısı ile birlikte değerlendirmenin daha faydalı olacağı düşünülebilir. Lokman Hekim A.Ş'nin alacak gün sayısı ile borç gün sayısı arasındaki ilişkinin olumlu seyir gösterdiği, alacaklarını tahsil ettiği ölçüde borçlarını ödediği, hatta borçlarını öteleyebildiğini, X Sağlık A.Ş'nin tahsilatlarında sıkıntı yaşanıldığı, borçlarını zamanında ödeyebilmek için kısa vadeli yabancı borç kullandığını söyleyebiliriz.

⁴⁵M.V.Toroslu,C.N.Durmuş, a.g.k.s.161-162-163-164

Ticari Borç Ödeme Süresi	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lokman Hekim A.Ş	58	50	49	42	51	54	44
X Sağlık A.Ş	174	119	131	61	67	101	65
Lokman Hekim A.Ş	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Alacak Gün sayısı	72	58	73	73	66	77	81
Borç Gün sayısı	58	50	49	42	51	54	44
X Sağlık A.Ş	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Alacak Gün sayısı	118	109	94	94	106	143	146
Borç Gün sayısı	174	119	131	61	67	101	65

SONUÇ

Sağlık sektörü en güncel ve dolayısıyla en maliyetli teknolojilerin kullanıldığı sektörlerden birisidir. Uzay ve askeri uygulamalar gibi çok özel alanları saymazsak sıralamada ilaç sektöründen sonra ikinci gelmektedir.

Sağlık otoriteleri uygulamaların geçerliliği ve güvenliğini kurallara bağlamakta, bu kuralları sürekli yenilemekte ve güvenlik çıtasını sürekli daha yukarı çıkarmaktadır. Hizmet alıcı ise ilk aşamada bireysel hasta olarak gözükmese de, parayı ödeyen büyük oranda devlettir. En büyük alıcının tek devletin olduğu bir alanda satın alma fiyatlarını da bu tek alıcı koymaktadır ve tabii ki beklentinin ve bazen de kaliteli bir hizmet maliyetinin çok altında olabilmektedir.

Sağlık sektöründeki üç ana katılımcı (Devlet, hasta, firmalar) Türkiye'deki sağlık sektörünün maliyet ve gelir yapısını şekillendiren unsurlardır. Firmaların yüklendiği yüksek yatırım maliyeti, yüksek işletme maliyeti ve bunun karşılığında birim hizmete karşı ödenen düşük getiri, şirketlerin devamlılık ve sürdürülebilirliğini olumsuz yönde etkilemektedir.

Sağlık hizmetleri hayati öneme sahip aynı zamanda hata barındırmayan bir hizmet alanıdır. Diğer alanlar ile karşılaştırıldığında üzerinde hassasiyet ile durulması gereken, üretilen hizmetin olabildiğince yüksek kalitede olmasıdır.

Ülkemizde sunulan sağlık hizmetlerinde kalite ancak toplam kalite yönetimi ilkelerine uyulduğu takdirde artacaktır. Bu ilkelere uyarak kaliteyi artırmak kurumlara finansal açıdan ek yükümlülükler getirmektedir. Her ne kadar sağlık hizmeti sunan kurumlarda hedef bu ilkelere uymak olsa da dolaylı yapılan geri ödemelerdeki kesintilerden ötürü kurumlardaki kaliteyi artırmaya yönelik olan yatırımların önünü kapamaktadır.

Araştırmamıza ilk başladığımızda borsaya kayıtlı olan sağlık sektöründe yer alan firmalara yer verilmek istenilmişti. Analizimizde firmaların analiz sonuçlarını birbiriyle kıyaslayarak daha anlamlı sonuçlar elde edeceğimiz düşünülmüştü. Yapmış olduğumuz tespitlerde borsaya kayıtlı sadece bir firma bulmamızdan ötürü analizimizi genele yayma olanağımız olmadı.

Analiz ve yorumunu yapmış olduğumuz iki şirkette de alacaklarının tahsilatında problem yaşandığını ve performanslarını etkilediğini belirtebiliriz. Büyük müşterinin devlet olmasından dolayı, ekonomik ve siyasi dalgalanmalar devlet politikasının firma ödemelerine karşı yapmış olduğu uzun vadeli ödemeleri firmaları finansal açıdan çok zorladığını kredi ile faaliyetlerini sürdürdüğünü görmekteyiz.

Sektördeki işletmelerin düşük karlılıkla devlet kurumlarına hizmet vermesi, sektörün kendi içine kapanmasına ve finansal açıdan darboğaz yaşamasına sebep olmaktadır. Firmaların daha güçlü sermaye yapısına sahip olmasının desteklenmesi ve devlet tarafından firmalara yapılan ödemelerin objektif bir şekilde düzenlenmesinin sektörü rahatlatacağını düşünmekteyiz.

KAYNAKÇA

- Ağırbaş, İsmail, Sağlık Kurumlarında Finansal Yönetim ve Maliyet Analizi, Siyasal Ankara Kitabevi, Ağustos 2014.
- Akdoğan, Nalan, Tenker, Nejat, Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri, 13.Baskı, Ankara 2010.
- Akgüç, Öztin, Finansal Tablolar Analizi, İstanbul, Avcıol Yayınları, 2013.
- Altuğ, O, Finansal Yönetim, Marmara Üniversitesi Yayınları 466, İstanbul 1988.
- Arat, Emin ve Çetin, Ayten, Finansal Durum Tabloları Analizi, Marmara Üni.NihatSayar Eğitim Vakfı Yayınları, Nisan 2011.
- Aydın, Karapınar, Figen, Ayıkoğlu Zaif, Finansal Analiz, Gazi Kitabevi, Ankara 2009.
- Bektöre, Sabri, Çömlekçi ve Ferruh, Sözbilir Halim, Mali Tablolar Analizi Tekdüzen Hesap Planına Göre, Pelikan Yayıncılık, Mart 2013.
- Bektöre, Sabri, Çömlekçi ve Ferruh, Sözbilir Halim, Mali Tablolar Analizi , Eskişehir 1998.
- Berk, N, Finansal Yönetim, Türkmen Kitabevi, İstanbul 1998.
- Çabuk, Adem ve Lazol, İbrahim, Bursa, Ekin Yayınevi, Ekim 2013.
- Ceylan ,Ali, Turhan, Korkmaz, İşletmelerde Finansal Yönetim, 10. Baskı, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa 2008.
- Çömlekçi Ferruh, Finansal Kararlarda Kullanılacak Bilginin Mali Analizle Üretilmesi, Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt VIII, Sayı.1-2, 1990

Durmuş, Ahmet Hayri, Arat Mehmet Emin, İşletmelerde Mali Tablolar Tahlili, Marmara Üniversitesi Nihad Sayar Eğitim Vakfı, Yayın no:521/755 İstanbul 1997.

Dünya Gazetesi, Temmuz 2015, <http://www.istekobi.com.tr/sectorler/saglik-s13/sektore-bakis/saglik-b13.aspx>, Erişim tarihi:24.09.2016

Deloitte, Türkiye Sağlık Raporu, Haziran 2012, http://www.ahd.org.tr/Upload/Document/document_YASED_Saglik_Sektoru_Raporu_2013_02_18_15_02_07.pdf, erişim tarihi,14.08.2016

Hiçşaşmaz, M, Bilanço ve Gelir Tabloları Analizi, İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Yayını, Ankara 1977.

Gücenme, Ü, Mali Tablolar Analizi ve Enflasyon Muhasebesi, Alfa Yayın Dağıtım, İstanbul 2005.

Kıracı, Murat, Finansal Tablolar Analizi, Ankara Pelikan Yayıncılık Ocak 2014.

Karasioğlu, F ve Eren, T, Finansal Tablolar Analizi, Eğitim Yayınevi, Konya 2012.

Koskas, David, Comprendre Un Bilan, VillageMandial, Paris 2001.

Lazol, İbrahim, Mali analiz ve Enflasyon Muhasebesi Uygulamaları, Ekin Kitabevi, Bursa 2000.

Maliye Dergisi, Sayı 164, Ocak-Haziran 2013.

Mahmut, Kargın, Muhasebe Verileri Olarak Finansal Oranlar ve İstatistiksel Özellikleri, Gezi Kitabevi, Ankara 2010

Okka, Osman, Finansal Yönetime Giriş, 2.Baskı, Nobel Yayın dağıtım, Ankara 2006,

Sağlık Bakanlığı, Türkiye’de Özellikli Planlama Gerektiren Sağlık Hizmetleri 2011-2023, Yayın no.836, Baskı,Ag Design.

Sargutan, A, E, Karşılaştırmalı Sağlık Sistemleri, Hacettepe Üniversitesi Yayını, Ankara

2006.<http://www.sargutan.com/Karsilastirmali%20Saglik%20Sistemleri%20Kavram%20Metod%20ve%20Uygulamalar.pdf>,Erişim tarihi.14.08.2016

Saruhan Can, Sadi-Özdemir, Ayla, Değer Hedefli İşletmecilik, MÜ.Nihat Sayar Eğitim Vakfi Yayın.No.529/762 İstanbul 2004.

şamiloğlu, Famil, İhsan, Akgün, Finansal Tablolar Analizi, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa 2010.

Toroslu ,M,Vefa , Dr. Cem- Niyazi, Durmuş, Finansal Tablolar Analizi, Kavramlar-Analiz Teknikleri, 3.Baskı Seğkin Yayıncılık, Ocak 2016.

Tüik İstatistik Kurumu Haber Bülteni Sayı:18853, 25 Kasım 2015.<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=18853>,tarih, 14.08.2016

Yalkın 1988:260

www.Yrd.Doç.Dr.Niyazi Kurnaz, Finansal(Mali) Tablolar Analizi ,erişim tarihi,15.07.2016

ÖZGEÇMİŞ

10.08.1972 yılında Erzurum'da doğdum. İlkokulu Erzurum'da Orta ve Lise'yi İstanbul'da okudum. 1993 yılında Ankara Üniversitesi Kastamonu MYO İşletmecilik Bölümünden mezun oldum. Anadolu Üniversitesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstriyel İlişkiler Bölümünden 2000 yılında mezun oldum. 2008 yılında Serbest Muhasebeci Müşavirlik ünvanına hak kazandım. 2014 yılında. Beykent Üniversitesi Finans Bölümünde Yüksek lisansımı tamamladım. Sağlık sektöründe faaliyet gösteren bir şirkette 14 yıldır mali işler yöneticisi olarak çalışmaktayım.

Nazmiye KARABAYIR